

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ORTAÖĞRETİMDE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM TALEBİNİ
ETKİLEYEN ETKENLER (İSTANBUL İLİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZ

Hazırlayan
BELGİN DÖNMEZ ÖZBARAN
(Y1312.290013)

EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ PROGRAMI

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. SOMAYYEH RADMARD

HAZİRAN – 2016

**YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
İLE
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER
ENSTİTÜLERİ**

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezli Yüksek Lisans Programı Y1312.290013 numaralı öğrencisi **Belgin DÖNMEZ ÖZBARAN**'ın "ORTAÖĞRETİMDE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM TALEBİNİ ETKİLEYEN ETKENLER (İSTANBUL İLİ ÖRNEĞİ)" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 16.06.2016 tarih ve 2016/12 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından *başarıyla* ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak *kabul* edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :21/06/2016

1)Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Somayyeh RADMARD

2) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Uğur TEKİN

3) Jüri Üyesi : Doç. Dr. Ahmet ŞİRİN

[Handwritten signatures of the jury members]

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Ortaöğretimde Mesleki ve Teknik Eğitim Talebini Etkileyen Etkenler (İstanbul ili örneği)” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim.
(.../.../20..)

BELGİN DÖNMEZ ÖZBARAN

ÖNSÖZ

Bu tez çalışması, mesleki eğitim konusunda hazırlandı ve amaç mesleki eğitimin eğitim sistemi içindeki yeri ve önemini vurgularken, adalet alanının zabıt kâtipliği dalında öğrenim gören öğrencilerin bu okulları tercih etmelerini etkileyen etkenleri ortaya koymaktı. Mesleki eğitimle ilgili yapılan nitelik ve nicelik bakımından zengin birçok çalışma ve kaynak olduğundan tezin bu kısmını hazırlamak oldukça kolay ve rahattı. Fakat adalet alanı ve zabıt katipliği kısmına geldiğimde konuyla ilgili daha önce yapılmış herhangi bir çalışma ve alan yazısı olmaması durumu beni oldukça zorladı.

Yıllar sonra üniversiteye dönüp öğrenciliğimi hatırlamak, kendi okulumdaki öğretmen rolümden çıkıp, üniversitede öğrenci olmanın bana çok şey kattığı da bir gerçektir. Bu nedenle Aydın Üniversitesinde görev yapan, dersini aldığım tüm hocalarıma teşekkür ederim. Bu süreçte, harika dostluklar edindiğimden kendimi ayrıca çok şanslı hissettim. Sanırım bu nedenle iki yıllık yüksek lisans eğitimimi dört yıla uzattım.

Tez yazmaya başlarken benim için en zoru başlama kısmıydı. Çünkü nerden ve nasıl başlamam gerektiğini bilmiyordum. Başladıktan sonra gördüm ki başlamak bitirmek demek. Sonrasında yorucu, gergin zaman zamanda bunaltıcı bir dönem başladı. O gergin, yorgun, agresif zamanlarımda bana katlanan herkese müteşekkirim. Zamansız telefonlarıma her zaman cevap veren, sabırlı ve sakin tavırlarıyla her daim yanımda olduğunu bana hissettiren, benden yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen sevgili tez danışmanı hocam Yard.Doç.Dr. Somayyeh Radmard'a , tezimi yazamıyorum galiba yapamayacağım duygusuyla ümitsizliğe düştüğüm zamanlarda sen tez yazamazsan bu okulda hiç kimse tez yazamaz diyerek bana destek olan ve beni cesaretlendiren hocam sevgili Prof.Dr. Uğur Tekin'e, evdeki gergin zamanlarımda beni idare eden sevgili eşim Doğan Özbaran ve kızlarım Zeynep Duru Özbaran, Dila Ceren Özbaran'a, 'tezin hala bitmedi mi 'sorularıyla bana çalışmam gerektiğini hatırlatan okulumdaki öğretmen arkadaşlarıma, teknik destek veren sevgili öğrencilerime, özellikle sevgili öğrencim Saadet AÇIKGÖZ ve Derya AÇIKALIN'a ayrıca 'eğitim şart, okuyan kadın özgür kadındır 'mottosuyla beni yetiştiren rahmetli annem Fatma Dönmez' e sonsuz teşekkürler.

Haziran 2016

Belgin DÖNMEZ ÖZBARAN

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xi
ÇİZELGE LİSTESİ	xiii
ÖZET	xv
ABSTRACT	xvii
1 GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu.....	1
1.2 Mesleki Eğitimin Önemi ve Amacı	2
1.3 Sayıtlar.....	4
1.4 Sınırlılıklar	4
1.5 Tanımlar Ve Kısaltmalar	4
2 İLGİLİ ALANYAZI	5
2.1 Mesleki Eğitim.....	5
2.2 Mesleki Ve Teknik Eğitim Ve İstihdam	6
2.3 Mesleki Eğitimin Tarihi.....	8
2.3.1 Avrupa’da Mesleki Eğitim Tarihi.....	8
2.3.2 Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitimin Tarihi	14
2.4 Megep	17
2.5 Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Durumu	18
2.6 Zabıt Kâtipliği.....	23
2.6.1 Yurtdışında Zabıt Kâtipliği Eğitimi	23
2.6.2 Türkiye’de Zabıt Kâtipliği	24
2.6.3 Alanı Adalet Olan Mesleki ve Teknik Liselerde Eğitim	25
2.7 İşletmelerde Beceri Eğitimi	27
2.8 Meslek Lisesi Sorunları	28
2.9 Konu İle İlgili Çalışmalar	29
3 YÖNTEM	33
3.1 Araştırma Modeli	33
3.2 Evren ve Örneklem	33
3.3 Veri Toplama Aracı	34
3.4 Veri Toplama Aracının Uygulanması.....	35
3.5 Verilerin Çözümlemesi	35
4 BULGULAR	37
5 SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	59
5.1 Sonuç Ve Tartışma.....	59
5.2 Öneriler	63
KAYNAKLAR	65
EKLER	69

KISALTMALAR

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEGEP	: Mesleki Eğitimi Geliştirme Projesi
COMET	: Central Coordination Meeting
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
ECSC	:Avrupa Kömür ve Çelik Birliği

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 2.1: Türkiye’de mesleki eğitim veren okullarda bazı alan ve dallar.....	21
Çizelge 2.2: Anadolu Meslek Lisesi Adalet Alanı (Zabıt Katıplığı, İnfaz ve Koruma Dallarını) Çerçeve Öğretim Programı Haftalık Ders Çizelgesi	26
Çizelge 3.1: Reliability Statistics	35
Çizelge 4.1: Araştırma Örnekleminin Cinsiyet Dağılımları	37
Çizelge 4.2: Araştırma Örnekleminin Yaş Dağılımları	37
Çizelge 4.3: Araştırma Örnekleminin Kardeş Sayısına Göre Dağılımı	38
Çizelge 4.4: Araştırma Örnekleminin Annenin Eğitim Durumu Dağılımları	38
Çizelge 4.5: Araştırma Örnekleminin Babanın Eğitim Durumu Dağılımları	39
Çizelge 4.6: Araştırma Örnekleminin Annenin mesleği dağılımları	40
Çizelge 4.7: Araştırma Örnekleminin Baba mesleğine ilişkin dağılımları	40
Çizelge 4.8: Araştırma Örnekleminin Okul masraflarını kimin karşıladığı dağılımları.....	41
Çizelge 4.9: Araştırma Örnekleminin Aile Gelir Düzeyi Dağılımları	41
Çizelge 4.10: Araştırma Örnekleminin Oturulan Evin Tipi Dağılımları	42
Çizelge 4.11: Anne ve Babanın Yaşamının Büyük Çoğunluğunu Geçirdiği Yerleşim Birimi Dağılımları.....	42
Çizelge 4.12: Araştırma Örnekleminin Evde yaşayan kişi sayısı dağılımları	43
Çizelge 4.13: “Okulu Bitirince Üniversite Sınavına Girmeyi Düşünüyor Musunuz” sorusu dağılımları	43
Çizelge 4.14: “4 yıllık bir fakülteye geçiş yapmak istiyorsanız üniversite sınavından hangi mesleğe ilişkin bir programı seçmeyi düşünüyorsunuz?” sorusu dağılımları	44
Çizelge 4.15: Adalet Alanı Olan Meslek Lisesini Tercih Etme Sebeplerine ilişkin sorularının tanımlayıcı istatistikleri	45
Çizelge 4.16: Araştırma Örnekleminin Normallik Dağılımı Tablosu	46
Çizelge 4.17: Adalet Alanı Olan Meslek lisesini tercih Etme Sebepleri ile Cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki.....	46
Çizelge 4.18: Adalet Alanı Olan Meslek lisesini tercih etme sebepleri ile yaş değişkeni arasındaki ilişki.....	47
Çizelge 4.19: Adalet Alanı Olan Meslek Lisesini Tercih Etme Sebepleri ile Kardeş Sayısı Değişkeni Arasındaki İlişki.....	47
Çizelge 4.20: Adalet Alanı Olan Meslek Lisesini Tercih Etme Sebepleri ile Anne Eğitim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki	48
Çizelge 4.21: Adalet Alanı Olan Meslek Lisesini Tercih Etme Sebepleri ile Baba Eğitim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki	49
Çizelge 4.22: Adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile Anne mesleği değişkeni arasındaki ilişki.....	50
Çizelge 4.23: Adalet Alanı Olan Meslek Lisesini Tercih Etme Sebepleri ile Baba Mesleği Değişkeni Arasındaki İlişki.....	50

Çizelge 4.24: Adalet Alanı Olan Meslek Lisesini Tercih Etme Sebepleri İle Okul Masraflarını Kimin Karşılacağı Değişkeni Arasındaki İlişki	52
Çizelge 4.25: Adalet Alanı Olan Meslek Lisesini Tercih Etme Sebepleri İle Aile Geliri Değişkeni Arasındaki İlişki	52
Çizelge 4.26: Adalet Alanı Olan Meslek Lisesini Tercih Etme Sebepleri İle Yaşadığınız Yer Tipi Değişkeni Arasındaki İlişki.....	53
Çizelge 4.27: Yaşadığınız Yer Tipi Değişkeni İçin Tukey Çoklu Karşılaştırma Tablosu.....	54
Çizelge 4.28: Adalet Alanı Olan Meslek Lisesini Tercih Etme Sebepleri İle Anne Ve Babanın Yaşamını Büyük Çoğunluğunu Geçirdiği Yerleşim Yeri Değişkeni Arasındaki İlişki.....	55
Çizelge 4.29: Yaşamı Geçirilen Yerleşim Birimi Değişkeni İçin Tukey Çoklu Karşılaştırma Tablosu	56
Çizelge 4.31: Adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile “4 yıllık bir fakülteye geçiş yapmak istiyorsanız üniversite sınavından hangi mesleğe ilişkin bir programı seçmeyi düşünüyorsunuz” değişkeni arasındaki ilişki	58
Çizelge A.1: “4 yıllık bir fakülteye geçiş yapmak istiyorsanız alan tercihi” değişkeni için Tukey HSD Çoklu karşılaştırma tablosu	69

ORTAÖĞRETİMDE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM TALEBİNİ ETKİLEYEN ETKENLER(İSTANBUL İLİ ÖRNEĞİ)

ÖZET

Bu çalışmanın amacı adalet alanı olan meslek liselerinin öğrenci profilleri ve öğrencilerin bu tür okulları tercih nedenlerini ortaya koymaktır. Adalet alanı olan meslek liselerine olan talebi etkileyen etkenleri konu alan bu araştırma mevcut durumu betimlemeyi amaçladığından tarama modelindedir. Araştırmanın evrenini 2014-2015 öğretim yılında İstanbul il sınırları içinde bulunan adalet alanı olan meslek liselerinde öğrenim gören öğrencileri kapsamaktadır. Örneklem ise Beylikdüzü, Büyükçekmece, Kadıköy, Güngören, Bakırköy ilçelerindeki adalet alanı olan meslek liselerinde öğrenim gören 490 öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmada, Altunsaray'ın (2000) imam hatip liselerine istemi etkileyen etmenleri ortaya koymak için geliştirmiş olduğu beşli likert türü ölçek izin alınarak kullanılmış bazı bölümleri değiştirilmiş, güvenilirlik ve geçerliliği yeniden yapılmıştır. Adalet alanı olan meslek liselerine talebi etkileyen etkenlerin belirlenmesinde, aritmetik ortalama, standart sapma, yüzde, frekans gibi betimsel istatistiklerden yararlanılacaktır. Ayrıca Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve t testi kullanılacaktır. Araştırmanın sonucuna göre katılan öğrencilerin, adalet alanı meslek liselerini kendi bireysel tercihleri ile birlikte anne-babanın iş ve eğitim durumu, ailenin gelir düzeyi kişisel tercihlerini etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: *Adalet alanı olan meslek lise, eğitim talebi,*

THE FACTORS THAT AFFECT VOCATIONAL AND TECHNICAL EDUCATION DEMAND IN HIGH SCHOOLS (SAMPLE OF İSTANBUL).

ABSTACT

The aim of this study is to determine the profiles of the students of justice vocational high school. The subject of this study is demand for justice vocational high schools that's why scanning model is used. The study group is consist of students of justice vocational high schools in Beylikdüzü, Büyükçekmece, Bakırköy, Kadıköy, Güngören. The study field of the research includes justice vocational high schools in İstanbul in 2014-2015 academic year. And sample of the study includes 490 students of justice vocational high schools in in Beylikdüzü, Büyükçekmece, Bakırköy, Kadıköy, Güngören. In this study Altunsaray's (2000) five likert type scale was used to present the factors that affects the demand for religious high schools by permission, but some parts were shifted, the scale's validity and reliability were confirmed again for the purpose of this study. In this study arithmetic average, standart deviation, percent, frequency, cebral statistics, are going to be used to determine the demand for justice vocational high schools. Additionally, one way analysis of variance (ANNOVA) and t test are going to be used for the study. According to result of the study students demand for justice vocational high school was affected by their individual choice, their parents business and educational status, income level of the family.

Keywords: *justice vocational high school, demand for education.*

1 GİRİŞ

Bu bölümde, problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, problem cümlesi, alt problemler, varsayımlar, sınırlılıklar, tanımlar ve kısaltmalara yer verilmiştir.

1.1 Problem Durumu

Bir toplumun gelişmişlik düzeyi üretim seviyesi ile doğru orantılıdır. Yani üreten toplumlar gelişmiş sayılır. Üretimden kastedilen sadece mal, ürün üretimi değil, kültür, sanat, edebiyat, sağlık, adalet, fikir, proje, eğitim gibi; bir toplumda ihtiyaç duyulan her hizmetin üretimidir. Dünyadaki gelişmiş toplumlara baktığımızda bu alanların tamamında güçlü olduklarını görürüz.

İyi, kaliteli ve nitelikli ürün ve hizmet üretmek ancak yetişmiş, nitelikli işgücü ile mümkündür. Yeterli bilgi, birikim, donanıma sahip nitelikli işgücü yetiştirmek de mesleki eğitim kurumları sayesinde gerçekleşir. Sanayi ile okulun hem uyumlu hem de amaç birliği sağlayacak doğrultuda eğitim veren kurumlar mesleki eğitim kurumlarıdır. (Binici ve Arı, 2004:384). Sektörlerin ara eleman ihtiyacı bu sayede karşılanır. Mesleki eğitim, ülkenin iyi eğitilmiş ve nitelikli işgücünü piyasaya kazandıran dolayısıyla hem bireyin hem de toplumun refahına önemli katkıda bulunan kurumlardır. Bir başka deyişle; mesleki ve teknik eğitim, piyasanın ihtiyaçları doğrultusunda ihtiyaç duyulan nitelikli işgücünü eğitmek ve yetiştirmek, ayrıca da yükseköğretime geçiş için gerekli temel eğitimi vermektir.

İstikrarlı bir ekonomik kalkınma ve rekabet için, tüm kaynakların aktif ve etkin olarak kullanılması gerekmektedir. Bu süreçteki en önemli faktör ise nitelikli işgücüdür. İnsan faktörünün bu süreçte yeterli ve etkin olabilmesinin temelinde ise insana yapılan yatırım ve eğitim ile var olan niteliğinin yükseltilmesi, geliştirilmesi yatmaktadır. Eğer bu sağlanamamış ve gerekli nicelik ve nitelikte işgücü oluşturulamamış ise kalkınma ve rekabet gücü elde etmede beklenen gelişme sağlanamaz (Rengin ve Bingül, 2011).

1.2 Mesleki Eğitimin Önemi ve Amacı

Mesleki eğitim, bireylere hayatlarını kazanmaları için belirli bir meslek alanına ilişkin, bilgi beceri alışkanlıklarını kazandıran ve bireylerin kabiliyetlerini çeşitli yönleriyle geliştiren bir eğitim süreci olarak tanımlanabilmektedir (Şahin, Fındık, 2008).

Mesleki eğitim, ülkedeki büyüme ve kalkınmanın hızlandırılması, istihdamın artırılması o ülkenin rekabet gücünün yükselmesi açısından oldukça büyük bir önemlidir. Ülkelerin kalkınmasında ve gelişmesinde sanayileşmenin temel unsuru olan bilgi, beceri ve alışkanlıklarına sahip kalifiyeli insan gücünün yerleştirilmesinde çok önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü kalifiye elemanların bilgi ve becerisi, ekonomik başarının ve kalkınmanın da temeli durumundadır (Gezgin ve Hoşgörür,2005).

Bu konuda da en büyük görev mesleki ve teknik eğitim kurumlarıdır.

Mesleki Eğitim veren kurumlar; ülkenin iyi eğitilmiş ve nitelikli iş gücünün piyasaya kazandıran, dolayısıyla hem bireyin hem toplumun refahına çok önemli bir katkıda bulunan kurumlardır. Kalkınma ve büyümenin temeli eğitim, eğitimin en önemli unsuru ise insan kaynağıdır. Bu temel kaynağın nitelikli ve etkin olması ekonomiye olumlu katkılar sağlamaktadır. Dolayısıyla eğitim hem bireysel hem de toplumsal boyutta topluma sosyal ve ekonomik katkılar sağlar. Eğitim harcamaları insan sermayesine bir yatırım ve uzun vadede hem kişi hem toplum için gelişme sağlayacak faaliyetlerdir. Gelişmiş ülkelerde eğitime yapılan harcamaların diğer ülkelere göre fazla olduğu bilinen bir gerçektir. Eğitime yatırım yapan ülkeler nitelikli iş gücüyle sosyo-ekonomik anlamda da gelişmiş ülkelerdir. Kalkınmada da ilk sıralarda yer aldıkları görülür. (Türkmen, 2002)

Günümüzde değişen ve gelişen dünyaya uyum sürecinde ülkemizde de mesleki eğitime verilen önem artmış, konuyla ilgili birçok çalışma ve proje yapılmıştır. Bu projelerin içinde konuyla ilgili en iyi çalışmalardan biri de mesleki eğitime ciddi katkı sağlayan, Koç Holding'in başlattığı "Meslek Lisesi Memleket Meselesi" projesidir. Proje, Vehbi Koç Vakfı, MEB ve Koç Holding işbirliğiyle mesleki ve teknik eğitimin önemi konusunda farkındalık yaratmak için 2006 yılında başlatılan proje, hedefler belirlenerek bir strateji dokümanı hazırlanmış ve uygulanmıştır. Amaç, Türkiye'deki istihdam sorununa dikkat çekmek ve sektöre

uygun yeterli sayıda ve nitelikte ara eleman yetiştirmek, ayrıca okulda verilen teorik bilgiyle işyerinde verilen uygulamalı eğitimin örtüşmesini sağlamaktır.

Piyasa ve hizmet sektöründeki ara eleman ihtiyacı doğrultusunda mesleki ve teknik liselerde de yeni alanlara gereksinim doğdu. Bunlardan bazıları, Tapu Kadastro Meslek Liseleri, Sağlık Meslek Liseleri, Adalet Meslek Liseleridir. 2006 yılına kadar Tapu Kadastro Meslek Liseleri Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü'ne, Sağlık Meslek Liseleri Sağlık Bakanlığı'na, Adalet Meslek Liseleri ise Adalet Bakanlığı'na bağlı iken 2006'da tümü Milli Eğitim Bakanlığına devredildi ve mesleki ve teknik eğitim kapsamına alındı. 2006 yılına kadar bu okullardaki eğitim, bağlı oldukları kurum personeli tarafından verilmekteydi (MEB, 2006).

2013 yılı itibariyle bünyesinde adalet alanı bulunan meslek lisesi sayısı 54 iken, bu sayı 2015 Şubat ayı itibariyle 94'e ulaşmış, Mayıs 2016 itibariyle bu sayı 167 olmuştur (MEB, 2013)

Konuya bireysel açıdan bakıldığında ise, meslek seçimi kişinin sonraki hayatında sosyal statüsü, geliri ve eğitimini belirler, bu anlamda da kişinin kendiyle ilgili verdiği en önemli kararlardan biridir. Kişi işinde mutluydu üretir ve dolayısıyla da topluma faydalı olur. Bu sebeple sevdiği işi yapan insanlar hem mutlu hem de başarılı olurlar. Kişinin kendisini tanıyarak kendine en uygun mesleği seçmesi sonraki hayatında en belirleyici unsurlardan biridir.

Bu çalışmanın amacı ise meslek seçiminin, mesleki ve teknik eğitimin, nitelikli işgücü ve piyasa ekonomisi açısından ülke gelişimine katkısını ortaya koymak, ülkemizdeki mesleki ve teknik eğitime dikkat çekmek, adalet alanı olan meslek liselerinin öğrenci profilleri ve diğer meslek liseleri arasındaki yerini belirlemek ve öğrencilerin bu tür okulları tercih nedenlerini ortaya koymak, ayrıca nitelikli bir meslek lisesi mezununun ülkemiz ekonomisi ve sistemine katkısını gözler önüne sererek, değişen meslek lisesi algısına dikkat çekmektir. Bu doğrultuda araştırmanın altı amacı aşağıdaki gibidir;

- 1- Öğrencilerin adalet alanı olan meslek liselerini tercih etmelerinde anne ve baba eğitimi önemli bir faktör müdür? Eğitim düzeyi, tercihleri nasıl etkilemektedir?
- 2- Ailenin ekonomik durumu ile öğrencilerin bu okulları tercih etmeleri arasında nasıl bir ilişki vardır?
- 3- Okulun fiziksel özellikleri öğrencinin tercihinde etkili olmuş mudur?

- 4- Öğrencilerin bu okulları tercihinde çevresel faktörler önemli midir?
- 5- Aile bütçesi tercihte belirleyici bir etken midir?
- 6- Öğrenciler bu okulları seçerken mesleği, mesleğin getireceği statü ve kendisinin bilgi ve becerilerinin mesleğe uygunluğu hakkında ne düşünüyorlardı?
- 7- Öğrenciler zabıt kâtipliği dalını kimin yönlendirmesi ile tercih ettiler?

1.3 Sayıtlar

- 1- Araştırmada kullanılacak olan anketleri araştırmaya konu olan öğrencilerin samimi ve doğru cevaplayacakları varsayılmaktadır.
- 2- Veri toplama aracının tüm yetkileri kapsadığı ve tercih nedenlerini ortaya çıkaracak nitelikte olduğu varsayılmaktadır.

1.4 Sınırlılıklar

- 1- Bu araştırma anketteki sorularla sınırlıdır.
- 2- Anketi yanıtlayan öğrencilerin verdikleri cevaplarla sınırlıdır.
- 3- İstanbul ili adalet alanı olan meslek liselerinde eğitim gören öğrencilerle sınırlıdır.
- 4- Elde edilecek bulgulardan yola çıkılarak varılacak sonuç ve genellemeler araştırmanın evreni için geçerlidir.

1.5 Tanımlar Ve Kısaltmalar

Mesleki Eğitim: Bireye iş hayatında belirli bir meslek ile ilgili bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları kazandıran ve bireyin yeteneklerini çeşitli yönleriyle geliştiren eğitimidir.

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

MEGEP : Mesleki Eğitimi Geliştirme Projesi

COMET : Central Coordination Meeting

DPT : Devlet Planlama Teşkilatı

ECSC : Avrupa Kömür ve Çelik Birliği

2 İLGİLİ ALANYAZI

Bu bölümde mesleki eğitimin tanımı yapılmış, istihdam ve mesleki eğitim ilişkisi, mesleki eğitimin Avrupa'da ve Türkiye'de tarihi, MEGEP konularına değinilmiş sonrasında Türkiye'de mesleki eğitimin durumu ve adalet alanı olan meslek liselerindeki eğitim konu alınmıştır.

2.1 Mesleki Eğitim

Mesleki eğitime genel anlamda bakıldığında bireyi işe hazırlamaya yönelik bir süreçtir. Bu süreçte amaç işi ve bireyin yetenekleri her yönüyle geliştirilir. (Sezgin, 1993:344).

Mesleki eğitim bireylere iş için gerekli olan bilgi, beceri, mesleki tutum ve işle ilgili alışkanlık kazandırma sürecidir. Hedef ise bireyin yeteneklerinin bir çok yönde geliştirmektir. (Berberoğlu, 1995:206-207)

İnsanların aile, okul ve toplum içerisinde sağlıklı ve normal bir gelişim göstererek büyümeleri ve topluma yararlı birer meslek sahibi olacak şekilde yetiştirilmesi, ancak eğitim vasıtasıyla gerçekleştirilebilir. (Çilenti, 1988, s.7). Bir başka deyişle kişi, eğitimle hem kendisine hem de içinde bulunduğu topluma fayda sağlayabilir.

Böylelikle eğitim ülkedeki üretime, dolayısıyla toplumsal olarak da kalkınmaya katkı sağlamaktadır. Farklı tanımları yapılan mesleki eğitim sonuç olarak birey, meslek ve eğitim boyutlarının dengeli bir biçimde bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş bir eğitim sürecidir. Bu süreç içerisinde bireye temel eğitim bilgilerinin yanında bir meslek alanında yetiştirilmek üzere gerekli bilgiler verilir. Bu sürecin sonucunda birey ve meslek bütünlüğü sağlandığı takdirde mesleki eğitim gerçek anlamda bir eğitim olma niteliği kazanmış olur (Süer, 2007, s.4).

Mesleki ve teknik eğitim, toplumsal hayatın her alanında ihtiyaç duyulan mesleklerde kalifiye, teknik elemanlar yetişmesi için gerekli bilgi ve becerilerin verildiği eğitimidir. Mesleki eğitimin amacı toplumun hedefleri ve iş çevrelerinin

talepleri doğrultusunda bireylere belli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve uygulama yeterliliklerinin kazandırılmasıdır (Çelik, 2013, s.5).

Doğan'a göre mesleki ve teknik eğitimin amacı endüstride kullanılan insan gücünü hazırlamaktır. Endüstride kullanılan üretim metotları, araç ve gereçler değiştikçe yetiştirilen insan gücünün özellikleri de değişmektedir. Bu bakımdan mesleki ve teknik eğitim ile teknolojik ve bilimsel çalışmalar arasında çok yakın bir ilişki bulunmaktadır (Doğan, 1997, s.6).

Gerekli bilgi ve becerilerin bir sonraki nesle aktarılması sürecinde meslek eğitim tarihinin oldukça eski olduğu bilinmektedir. Günümüzde bu konuyla ilgili gelişmeler farklı boyutlar kazanmış ve her geçen gün de yeni boyutlar kazanmaya ve gelişmeye devam etmektedir. İnsanlar gelişmiş teknolojiye eskiye oranla günümüzde daha kolay ve rahat ulaşabilmektedir. Bu doğrultuda ülkelerin kendi iktisadi alt yapı ve kaynaklarıyla küreselleşen dünyayı hem ekonomik hem de siyasi anlamda kontrol etmeleri kaçınılmazdır. Gelişmemiş ülkelerde, nitelikli insan gücü yetiştirerek ekonomik kalkınmayı destekleme ve hızlandırma görevini yerine getirebilmek için çaba sarf etmektedirler. Bir ülkenin iktisadi ve ekonomik kalkınmasında en etkili öğelerden birisi de nitelikli insan gücüne sahip olmasıdır. Toplumsal ve ekonomik kalkınmanın gerçekleştirilebilmesi insan kaynağına yatırım yapmakla sağlanabilir. (Radmard, 2014). Buda ancak eğitimle mümkün olmaktadır.

Türkiye'de bu eğitim 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda da belirtildiği gibi Türk Milli Eğitim Sistemi "Örgün" ve "Yaygın" eğitim olarak ikiye ayrılır. Örgün Eğitimle kasıt okulda alınan eğitimidir. Yaygın Eğitim ise örgün eğitimin dışında eğitim faaliyetlerine devam eden; Çıraklık Eğitim Merkezleri, Halk Eğitim Merkezleri, Açık Öğretim Liseleri gibi kurumlardır (MEB,).

2.2 Mesleki Ve Teknik Eğitim Ve İstihdam

Güçlü, verimli bir ekonominin en önemli unsuru şüphesiz nitelikli insan gücüdür. Nitelikli insan gücünü oluşturmanın yolu ise çok iyi planlanmış bir mesleki eğitim programı ve uygulamasından geçmektedir. İşte bu nedenle gelişmiş ve gelişmekte olan dünya ekonomileri için mesleki eğitim en önemli unsurdur.

Ülkeler refah ve gelir düzeyini arttırmak için çeşitli yollar ararlar. Bu ise ancak ülkenin hem üretimini hem de üretimin kalitesini arttırmakla mümkündür. Üretimin ve üretilen hizmetin kalitesinin artırılması ve aynı zamanda sürdürülebilir olması üretim girdilerinin etkin ve doğru yönlendirilerek kullanılması “ulusal rekabet” alanında ülkelerin gözle görülür bir biçimde öne geçmesini sağlamaktadır. Bu üstünlüğün de iyi eğitilmiş ve nitelikli işgücüyü sağlanabileceği yadsınamaz bir gerçektir. Günümüzde, bir ülke ekonomisinin uluslararası piyasalardaki yeri sunduğu ürün ve hizmetlerin kalitesiyle doğru orantılıdır ve bu söz konusu ürün ve hizmetlerin kalitesi üretimin en başından en son noktasına, pazarlamaya kadar uzanan yolculukta çalışan kişilerin nitelikleriyle direkt bağlantılıdır. Bu durum iş piyasaları ve mesleki teknik eğitim arasındaki doğrudan ve zorunlu ilişkiyi ortaya çıkarmaktadır (Muslu, 2010).

Dünya ekonomisinin yeni koşullarına baktığımızda işgücünün yani çalışanların iletişim becerileri, esneklikleri, uyum kabiliyetleri, teknolojiyi doğru kullanma, problem çözme, grup çalışmasına uygun ve girişimci olma gibi bazı temel becerilerde en azından yeterli düzeyde olmayı gerektirmektedir. Bu anlamda mesleki ve teknik eğitimin en temel görevi genç nüfusu istihdama hazır hale getirecek gerekli bilgi, birikim ve donanıma sahip kişiler yetiştirmek ve kazanılan bu becerilerin gelişmesini sağlamaktır. Böylece nitelikli işgücü piyasaya sağlıklı bir şekilde aktarılmış olacaktır.

Gelişen teknoloji ve değişen piyasa şartları sonucu ülkeler eğitim planlamalarını ve buna bağlı toplumsal ve ekonomik maliyetlerini uzun vadeli planlayıp, hesaplamaktadır.

Türkiye’de geçmişten günümüze mesleki ve teknik eğitimle istihdam bağının iyi işletilemediğine dair eleştiriler devam etmektedir. Mesleki ve teknik eğitim kurumlarının kendilerine atfedilen önem ve önceliklerine göre etkin olmadıkları, ekonominin gereksinim duyduğu nitelikli insan gücünü yetiştiremediği, genel kabul gören bir görüş haline gelmektedir. Mesleki ve teknik eğitim kurumlarının bölümlerindeki dağılımlarının ekonomik gelişmeye, kalkınmaya ve çağdaşlaşmaya uygun olmadığı birçok meslek ve teknik eğitim alanında istihdam-belge ilişkisinin kurulamadığı, mezunların birçoğunun alanları dışında çalıştıkları ya da işsiz kaldıkları şeklinde eleştiriler yöneltilmektedir. Buna karşılık DPT ve kalkınma planları insan gücü eğitimi için planlama yapıldığını, MEB’in buna

büyük ölçüde uyduğunu, yüksek öğrenime olan talep nedeniyle özerkliğe dayanma yolunu seçen YÖK'ün planlı kontenjan artışlarını ihmal etmesinin eğitimi ve istihdamı daha da sorunlu hale getirdiğini belirtmekte, insan gücü planlamasının diğer ayağı olan istihdam politikalarının uygulanmasına ise iş âleminin yanaşmadığı, siyasetin de ısrarcı olmaması sebebiyle eğitime yapılan yatırımlardan piyasalar dolayısıyla daha az getiri alınabildiği belirtilmektedir (Muslu, 2010).

Eğitim, ekonominin üretici olmayan tüketici bir kesimi olarak değil, giderek daha artan oranlarda ekonomik gelişmeye katkıda bulunmak temel bir yatırım harcaması olarak görülmektedir (DPT, 2000).

Gelişen ve değişen dünyadan eğitim süreci de doğal olarak etkilenmektedir. Bu nedenle eğitim programlarının yani müfredatların değişen ve gelişen çağımız koşullarına uygunluğu şarttır. Özellikle de ülkenin istihdam ve toplumsal ihtiyaçlarının göz önünde bulundurularak, mesleki ve teknik eğitim öğretimin planlanması son derece önemlidir, çünkü mesleki ve teknik eğitimin asıl görevi topluma nitelikli işgücü kazandırmak ve böylece piyasaya, ekonomiye katkı sağlamaktır. Yetiştirilen nitelikli işgücü alanında temel becerilere sahip, problem çözme yeteneği gelişmiş, teknolojiyi iyi kullanan, değişime uyum sağlayabilen, disiplinli grup çalışmasına işbirliğine yatkın nitelikli işgücü eğitim ve endüstriyi birleştirerek topluma ve sektöre üretken ve mutlu bireyler kazandırabilmektedir. (Ünlüeser, 2007:19)

2.3 Mesleki Eğitimin Tarihi

2.3.1 Avrupa'da Mesleki Eğitim Tarihi

Başlangıçta, Avrupa topluluğu çok uluslu bir proje olarak planlanıp gelişirken eğitimsel boyutu Avrupa Ekonomik Topluluğu tarafından dikkate alınmamıştır. Çünkü ilk zamanlar varoluş sebebi, üye ülkeler arasında hareketliliğin, fikirlerin ve üretimin paylaşılmasıydı ve insanlar eğitimden bahsettiğinde akıllara gelen şey diplomaların kabulü, denkliği ve işçilerin hareket özgürlüğü için ön koşul olarak göçmen işçilerin çocuklarının eğitimi gibi konulardı. Bugünse eğitim politikası Avrupa bilincini oluşturmakta önemli bir faktördür ve AB Müktesebatının en

önemli parçasını oluşturan sosyal ve ekonomik stratejilerinin tam ortasında yer almaktadır.

Avrupa’da Mesleki Eğitimin tarihsel boyutuna bakacak olursak; Başlangıç Evresi 1951-1963 yıllarını kapsar. Paris ve Roma Antlaşmalarıyla başlar ve eğitim – öğretime etkilerini içerir. İkinci Evre Kuruluş aşaması 1963’te Mesleki Eğitimin ve Eğitim Hareket Programının genel prensiplerini belirtir. Programın geliştirilmesi ve eğitim-öğretimde Avrupa boyutunda anlayış kazanması Genişleme Evresini tanımlar. Sağlamlaştırma Evresiye Avrupa Birliği Antlaşmaları ve sonuçlarıdır.(Buğday, 2007).

Bu evrelere kısaca bakacak olursak; İkinci Dünya Savaşının sonunda önceleri çoğunlukla Avrupa ülkeleri arasında eğitim-öğretimde birlik konusundaki girişimler gayri resmi olmasına rağmen, bu durum Avrupa Ekonomik Topluluğunun ortaya koyduğu ilk antlaşmasıyla resmileştirilmiştir. (Ertl,2003)

Avrupa Birliği’nin yasal temelleri üç antlaşmaya dayanır. Avrupa Kömür ve Çelik Birliğini (ECSC) kuran Paris Antlaşması (1951) ve Avrupa Atom Enerjisi Komitesi (Euratom) ve Avrupa Ekonomik Birliğini kuran iki Roma Antlaşmasıdır. (1957).

Avrupa Ekonomik Birliği Antlaşmasının, üye ülkelerin işçilerinin mesleki eğitim konusunda ortak politika oluşturma girişiminde katı yasalar oluşturduğu söylenebilir.

Ertl (2003)’e göre; 1957 Roma Antlaşmasıyla şekillenen mesleki eğitim ürün, hizmet ve para konularında ortak pazar yaratmada temel hedef oluşturulmasıyla yakından ilgiliydi.

1957’de Mart ayında Roma’da imzalanan Avrupa Birliği Ekonomik Antlaşması’nın 128. maddesinde Konsey Başkanı Ekonomik ve Sosyal Komiteyle (ESC) görüşerek önerge ortaya koymuştur. Mesleki eğitim politikalarına katkıda bulunan, hem ulusal ekonomiye hem de ortak pazara uyumlu gelişme sağlayan ortak bir mesleki eğitim politikası uygulamasının genel prensipleri oluşturulmuştur. Bu madde açık bir şekilde ortak mesleki eğitim politikasını Komisyonun sorumluluğuna vermiştir.

İkinci Evre Kuruluş Aşaması (1963-1976):

Avrupa Konseyi, 1963'te 128. Maddede belirtilen mesleki eğitim-öğretimde ortak politika belirlemekle ilgili 10 genel prensibi uygulamıştır. (Karar/63/226/2Nisan1963)

Ertl (2003)'e göre en önemlisi prensiplerin özgür iş ve çalışma alanı deneyimleme, ayrıca da yeni ve daha üst düzeyde iş ve hizmet adına tüm insanlara yeterli eğitim alma fırsatını taahhüt etmekteydi.

18 Aralık 1963 te alınan ikinci kararda Konsey, Danışma Kurulu'nun mesleki eğitimle ilgili statüsünü de onaylamıştı. Komite her üye ülkeden iki hükümet temsilcisi, iki sendika temsilcisi, iki işveren temsilcisi olmak üzere 36 üyeden oluşmaktaydı. Mayıs 1965'te Danışma Kurulu görüşmesinden sonra komisyon diğer toplum kuruluşlarına Hareket Programı önermişti. Ancak komisyonun planı programın finansal ve politik içeriklerinden dolayı güçlü bir muhalefetle karşı karşıya gelmesiyle uygulanamamıştır. Eğer gerçekleşseydi, mesleki eğitimde ortak finans uygulanan ilk somut komite olacaktı. Petrini (2004) üye ülkelerin programa karşı çıkışının nedenini ulusal hükümetlerin tek yetki alanı olarak görülmesi olduğunu savunmuştur. Sonuç olarak program rafa kaldırılmıştır.

Roma Antlaşması'nın 128. Maddesi açıkça ortak bir mesleki eğitim politikası geliştirilmesi gerekliliğini vurgulasa da, bu politika hiçbir zaman amacına ulaşamamıştır. Bunun nedeni de zaten oldukça gelişmiş mesleki eğitim sistemlerine sahip Fransa ve Almanya'nın direnç göstermeleridir.

Üye ülkelerin çoğu 1963 on genel prensibinin yasal olarak bağlayıcı olduğunu düşünmemelerinden dolayı mesleki eğitim konusunda ortak eylem alanı çok sınırlı kalmıştır. Bu durum eğitimin altı üye ülke için yüksek öncelikte olmadığı düşüncesini güçlendirmiştir (Ertl, 2003).

Genel olarak üye ülkelerin ortak politika uygulama konusunda gönülsüz olmalarını nedeni, ulusal politikalarının ayrı ve özerk alanlarının kontrolü olarak düşünmeleridir.(Field, 1998). Petrini'nin (2004)'te sunduğu gibi;

Bu başarısızlık aynı zamanda komisyon tarafından ortak finans politikaları geliştirme girişimi sonucunda Avrupa'nın merkezileştirme kuvveti ile özgürlüklerini savunan ve Komisyonun hırslarının sınırlarını çıkarmaya çalışan karşıt hükümet güçlerinin çatışmasıdır. Sonuç olarak, mesleki eğitim için ortak politika oluşturma girişimleri sonuçsuz kalmıştır.

Üçüncü Evre Genişleme Aşaması (1976-1992):

Programların Gelişmesi ve Avrupa’da Eğitim –Öğretim Boyutu

1970’lerin başında ilgisiz sebeplerden dolayı durum değişmiştir. Ertl’e göre (2003) o tarihlerde eğitim-öğretime artan ilginin iki temel sebebi vardı; birincisi “geleceğin yeni Avrupa vatandaşı” konusunda tartışmalar ve ikincisi daha somut ve gerçekçi sebepse 1970’lerin zor ekonomik durumuydu. Genç nüfusun işsizliği öncelikle 1973 petrol krizi nedeniyle tüm Avrupa’da artmıştı. Bunun sonucunda da birçok genç, işgücü piyasasına ya 16 yaşında okuldan ayrıldıktan sonra vasıfsız olarak giriyordu ve hem kurumsal hem toplumsal düzeyde eğitim-öğretimin rolü pek düşünülüyordu (Field,1998).

“İlk kez Janne Report tarafından hazırlanan bir raporda mesleki ve genel eğitim arasındaki ilişki belirlenmiş, “*Eğitim’de Toplum Politikaları*” raporunda genel ve mesleki eğitimin ayrılmasının her iki alanda da ortak politikalar belirlemede büyük engel oluşturduğu belirtildiği için, eğitim alanındaki tartışmaları etkilemiştir. Rapora göre, üye ülkelerin eğitim politikalarında uyumu amaçlayan tutarlı bir gelişmeye ihtiyaç olduğu vurgulanmıştır.

Konsey tarafından 1974’te tam istihdamın en önemli konu olarak alındığı “*Sosyal Hareket Programı*” hazırlanması konusunda fikir birliğine varılmıştır. Bu bağlamda mesleki eğitimin iyileşme, gelişme stratejilerini belirlemede en önemli faktör olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca dönemin ekonomik baskısı mesleki ve genel eğitim ilişkisinde yenilikleri mümkün kılmıştır. Sonuç olarak, Milli Eğitim Bakanları tarafından üye ülkelerin kendi politika ve sistemlerine saygı duyulması gerektiği ve ekonomik donelerin eğitimden uzak tutulması gerekliliğini hatırlatıldı. Field’a göre (1998) Roma Antlaşması’nın şartları doğrultusunda resmi tedbirlerden çok üye ülkelerin sorgulanamaz otorite alanlarında işbirliği konusunda yasal önlemler alınması ilk kez önerildi. Bir başka sonuç da “Eğitim Komitesinin” kurulmasıdır. Bu yeni yapı, üye ülkelerin Milli Eğitim Bakanları ve Avrupa Komisyonundan oluşuyordu. Bu da genel eğitim alanında işbirliği ve kalıcı eylem konusunda birçok programa öncülük etmiştir.

1986’da imzalanan “Tek Avrupa Hareketi”, toplumda yeni dinamiklere öncülük etmiştir. Bu yeni dinamikler COMETT, ERASMUS, EUROTECNET ve PETRA’dır.

Sonuç Evresi (1992 ve sonrası): Maastricht Antlaşması ve Sonuçları:

Eğitim adına en önemli olaylardan biri de 1992'de imzalanan Maastricht Antlaşmasıdır.

Lizbon Bildirisi: Mart 2000'de Avrupa Konseyi devlet başkanları Lizbon'da daha iyi iş ve yaşam gibi yeni stratejileri tanıtmıştır.

Avrupa Konseyi'nin Barselona Toplantısı

Avrupa Birliği Konseyi, 2002 yılında, Avrupa eğitim ve öğretim sisteminin dünyada "kaliteli eğitim örneği" olarak görülmesini amaçlayan Çalışma Programını onaylamıştır.

Kopenhag Süreci

2002 yılı Kasım ayında, Avrupa Birliği Eğitim Bakanları, Avrupa işbirliğini artırmayı amaçlayan bir çözümde karar kılınmıştır. Aralık ayında üye ve aday devletlerin bakanları, iş piyasası kuruluşları temsilcileri bir bildiri imzaladı. Kopenhag sürecinde hedef, mesleki eğitimin kalitesini ve çekiciliğini artırmak, hedef ise karşılıklı güven, gönüllü işbirliği ve şeffaflığı artırmaktı. Sonuç olarak, Avrupa Birliği bu üç hedefle ilgili teknik ve uzman çalışma grupları oluşturdu.(Buğday, 2010).

Maastricht Antlaşması

32 Avrupa ülkesi bakanları ve Avrupalı Sosyal Ortakları ve Komisyon tarafından, 14 Aralık 2004'de Maastricht'de bir konferansta mesleği olmayan her yaşta vatandaşa mesleki becerinin kazandırılması üzerine antlaşma imzalandı.

Yapılan bu geçici ortak antlaşmada Lizbon hedeflerine ulaşmak için, mesleki eğitime talebin artması için mesleki rotanın imajının ve cazipliği, her öğrencinin faydalanabilmesi ve dünyayla rekabet edebilmesi için Avrupa Mesleki Eğitimi'nin kalitesi ve yeniliğinin üst seviyeye getirilmesi, sosyal uyum ve iş piyasasına katılımın artırılması için 25-76 yaş arası AB vatandaşı yaklaşık 80 milyon kişi ve dezavantajlı kitlenin ihtiyaçları gibi konulara odaklanması gerektiği belirtildi.(Buğday,2010).

Helsinki Antlaşması

Helsinki Antlaşması mesleki eğitimin cazibesi ve kalitesini artırmaya ilişkin öncelikli Avrupa politikalarını kapsamaktadır. Öğrencileri ve işgücüne destek verecek, mesleki kalitenin şeffaflığını ve tanınmasını geliştirmek için Avrupa Kredi Transfer Sistemi ve EUROPASS'ın ileri götürülmesinde karar kılınmıştır. Bu antlaşma aynı zamanda Kopenhag Süreci'ni uygulama safhasına getirmiştir.(Tosun, 2010).

Güncel Girişimler

Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Avrupa Kredi Transfer Sistemi, yurt dışında öğrenim görme imkânı tanımaktadır. Kopenhag Bildirgesi'nde mesleki kalite ve yeterliliğin geliştirilmesi ve hareketliliğin sağlanmasıyla bireysel öğrenme imkânlarının geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Mesleki eğitimde Avrupa Kredi Transfer Sistemi, mesleki eğitim ve öğretimde hareketliliği mümkün kılmıştır. Bu sistemle bireyler, ülkelerinde edindikleri beceri ve yeterlilikleri, diğer ülkelerde resmen tanınması kolaylaşacak ve bu sistem öğrencilerin ülkelerde eğitimlerini tamamlayabilme yolu açmıştır. 1980 yılından itibaren Avrupa Kredi Transfer Sistemi kademe kademe gelişmiş, ilk olarak Erasmus programıyla başlamıştır.(MEB,2016)

Europass

1998 yılında Avrupa Komisyonu tarafından mesleki yeterlilikler ve niteliklerde saydamlık amacıyla oluşturulmuştur. 2000 yılında kullanılmaya başlanmıştır. Avrupa Komisyonu yeterliliklerin ve niteliklerin saydamlığı için bir teklif hazırlamıştır. Bu teklif, Avrupa Parlamentosu ve Konsey tarafından 2004 yılı Aralık ayında kabul edilmiştir. Europass, hareketlilik ve yaşam boyu eğitime teşvik ve vatandaşların kendi yeteneklerini ve niteliklerini daha rahat kolay anlamalarını sağlamak için Avrupa çapında 2010 yılında düzenlendi.(MEB, 2016).

2.3.2 Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitimin Tarihi

Türk mesleki eğitim tarihi Osmanlı Dönemi ve Cumhuriyet Dönemi olarak iki ayrı bölümde incelenebilir.

Bugünkü mesleki eğitim sistemi, yüzlerce yıllık çalışma ve tecrübenin ürünüdür. Eğitim ile iş arasındaki ilişkiler ilk çağlardan beri süre gelmiştir. Değişen toplumsal koşullar nedeniyle aile içinde yapılan meslek eğitimi yerini “çıraklık” sistemine bırakmıştır. Çıraklık sisteminin gelişmesiyle eğitim ve iş aile dışında bir kuruluş tarafından yürütülmüştür.

Endüstride meydana gelen değişiklikler meslekleri çoğaltmış teknisyen ve yarı vasıflı işçi ihtiyaçlarını arttırmıştır. Bunun sonucu olarak çıraklık sisteminin dışında çeşitli mesleki eğitim sistemlerinin geliştirilmesine gidilmiştir. Böylece meslek eğitimi örgütlenmiş bir okul programı olarak eğitim sistemine girmiş ve birçok aşamalardan sonra bugünkü şeklini almıştır (Doğan,1983). Fakat sistemin zamanla değişen ihtiyaçlara göre değiştirmek ve yenilemek gerekmiştir.

Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitim 19.yy’a yani Tanzimat’a kadar çıraklık eğitimi olarak yürütülmüştür. Bir başka deyişle “ahilik ve lonca teşkilatı” adı verilen mesleki eğitimin yanında dini ve ahlaki eğitim veren yapılarıdır.

Ahilik, Selçuklular Döneminde Ahi Evran tarafından kurulmuştur. Genel olarak ahlaki konuları temel ilke edinen ahilik teşkilatlarında iş başında ve iş dışında eğitim öngörülmüştür. İş dışında okuma-yazma ve dini bilgiler ile takviye edilen öğrencilerin iş başında dürüstlük, üretim artışı, kalite gibi konularda gelişimi hedeflenmiştir.

Ahilik teşkilatında; mesleğe giriş, mesleki yeterlilik, kalfalık ve ustalık ölçütleri sistemli bir şekilde yürütülmüştür. Osmanlılarda bu durumlar esnaf ve sanatkârları disipline etmiş, iş ve ticaret ahlakını korumuş, usta yetiştirme ve yetiştirilme istihdamını sağlamıştır.(Akyüz, 1999).

Osmanlı döneminde esnaflar mutlaka bir loncaya kayıtlı olmuş, loncanın koruması ve denetimi altına girmiştir.

Dükkân açmak için gedik sahibi olmak gerekirdi bunun anlamı; ustalık belgesi için çıraklık, kalfalık yapılması gerekirdi. Bu dönemde özellikle işveren

durumundaki ustalık, işçi durumunda olan kalfa ve çıraklar bu teşkilata dâhil olmuşlardır.

“Ülkemizde 12. Yüzyıldan 18. yüzyıla kadar mesleki eğitim; geleneksel usullere dayalı bir sistem içerisinde esnaf, sanatkârlar teşkilatlarınca yürütülmüştür. Selçuklular döneminde de “Lonca” ve “Gedik” adları altında devam etmiştir.(MEB, 2016).

Ahilik Teşkilatında; mesleğe giriş, mesleki yeterliğin kontrolü, kalfalık ve ustalığa yükselişin esasları, bir sistem bütünlüğü içinde yürütülmüştür. Osmanlılarda bu kurumlar, esnaf ve sanatkârları disipline ederek, toplumda iş ve ticaret ahlakını korumakla birlikte, usta yetiştirilmesi ve yetiştirilenlerin istihdamı sağlamıştır. (Ceyhan, 2004).

Sanayi devrimi sonrasında loncaların sanat ve ticaret kuralları bozulmuş, verilen mesleki eğitim hizmetlerinin okul disiplini içinde yürütülmesi zorunlu hale gelmiştir.

16. yüzyılda Osmanlı'nın ürettiği her türlü askeri malzeme ve silahlar, gemi inşaatı, dokumacılık, çuhacılık gibi sanayi kolları diğer ülkelere göre daha ileri durumdaydı. Osmanlı 18. yüzyılda Batı karşısında askeri ve ekonomik yönden geri kalmaya başlamıştır. Devlet ilk olarak askeri alanda Batı tekniğinden faydalanma yoluna gitmiş, 1793'te Mühendishane-i Bahri-i Hümayun (Deniz Harp Okulu) ve Mühendishane-i Berri-i Hümayun (Kara Mühendislik Okulu) açılmıştır.(MEB, 2016).

Bu okullar dini hiyerarşiden bağımsız ilk okullar olmuşlardır, İsviçre ve Fransa'dan teknik öğretim elemanları getirilmiştir.

Tanzimat sonrasında Osmanlı il merkezlerinde 1840'lı yıllardan itibaren lise (sultaniye) ve ortaokul (rüştiye) açılmıştır. İlkokul ve el sanat okullarının (sanayi-i adiyeye) açılması çalışması başlamıştır. 1848 yılında İstanbul Zeytinburnu'nda İdadi Sanayi Okulu açılmıştır. 1847 yılında İstanbul'da ilk tarım okulu, 1861 yılında ticaret okulu açılmıştır.(Akyüz 1999).

1860'ta Tuna Valisi Mithat Paşa, Hiş'te bakımsız ve yetim çocuklar için, ıslahhaneler açmıştır. Bunlar daha sonra erkek ve kızlar için Mesleki Teknik Eğitim merkezlerine dönüştürülmüştür. 1864'te Rusçuk ve Sofya'da, 1868'de

İstanbul'da açtığı okullarla modern anlamda mesleki ve teknik eğitimin temeli atılmıştır.(Ceyhan, 2004).

Osmanlı Devleti mesleki eğitimin önemini anlamış fakat halkın ilgisizliği, kaybedilen savaşların etkisi ve gelişme sağlanamamış, bakımsız kalan okulların bir kısmı 1916 yılında kapatılmak zorunda kalmıştır. Osmanlı'dan Cumhuriyet'e kadar faaliyetlerine devam edebilen sadece dokuz okul kalmıştır.(MEB, 2016)

<u>Sıra No</u>	<u>Okul Adı</u>	<u>Açıldığı Tarih</u>
1	Bursa Erkek Sanat Okulu	1864
2	İstanbul Erkek Sanat Okulu	1867
3	İzmir Erkek Sanat Okulu	1868
4	Kastamonu Erkek Sanat Okulu	1869
5	Diyarbakır Erkek Sanat Okulu	1870
6	Edirne Erkek Sanat Okulu	1877
7	Konya Erkek Sanat Okulu	1901
8	Ankara Erkek Sanat Okulu	1905
9	Aydın Erkek Sanat Okulu	1924

Cumhuriyet Dönemi Mesleki Ve Teknik Eğitim

Cumhuriyetin başlarında okullar ve kurslar değişik bakanlık ve daireler tarafından dağınık bir şekilde yönetilmiştir. (www.metd.org.tr)

1926 yılında mesleki ve teknik öğretim önce ilköğretim dairesi sonrasında ise yüksek öğretim dairesi bünyesinde yer almıştır. Ünlü eğitim bilimci John Dewey, 1924'de ülkemize gelmiş, bir rapor hazırlamış ve bu rapor doğrultusunda 1927 yılında Mesleki Öğretim Genel Müdürlüğü kurulmuştur. (Alkan ve Doğan, 1996)

1934'te MEB içinde toplanan bir komisyon önceki tüm raporları değerlendirmiş ve hangi bölgelere ne tür mesleki eğitim programlarının açılması gerektiğini belirten başka bir rapor hazırlamıştır.

1942 yılında 4303 sayılı kanunla planlı çalışmalar başlatılmış, 1950 yılında 5642 sayılı kanunla devam ettirilmiş, böylelikle Mesleki ve Teknik Öğretim kurumları oldukça gelişmiştir. Daha sonra mesleki eğitim daha sistemli planlı yapılması gerekliliğinden 1941'de Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı haline gelmiştir. (MEB, 2016).

1968-1969 öğretim yılı itibariyle teknik okullar mühendis seviyesinin altında 3 ayrı seviye ve nitelikte teknik personel yetiştirecek üç okul tipi oluşturulmuştur.

Pratik Sanat Okulları, Sanat Enstitüleri ve Teknisyen Okulları olmak üzere;

Pratik Sanat Okullarında kaynakçı, tornacı, boyacı, oto elektrikçisi gibi dar kapsamlı meslek elemanları yetiştirilmiştir.

Sanat Enstitülerinde alanda daha geniş teknik ve mesleki bilgiler verilerek işgücü yetiştirme planlanmıştır.

1969-1970 öğretim yılında ilk teknisyen okulları açılmıştır.

1973-1974 eğitim-öğretim yılında teknisyen okulları teknik liselere, sanat enstitüleri ise endüstri meslek liseleri haline gelmiştir.

12 Eylül 1980'den sonra MEB yeniden düzenlenmiştir ve Bakanlar Kurulu kararıyla tek müsteşarlığa bağlanmıştır.

Yabancı dil bilen teknik insan gücü yetiştirmek amacıyla 1982-1983 eğitim öğretim yılı itibariyle Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Liseleri açılmıştır.(MEB, 2016).

2.4 Megep

İnsan, dünyadaki siyasi ve ekonomik hem oluşmasında, hem de değişmesinde en önemli unsurdur. Bu nedenle iyi eğitilmiş insanlardan oluşan bir toplum ya da bir ülke elindeki kaynaklara dengeli, verimli bir şekilde kullanabilmektedir. Bu da ancak eğitim yoluyla gerçekleşebilmektedir. Eğitimin asıl amacı bireyi hayata hazırlamak ise, mesleki ve teknik eğitim tam da bu amaca hizmet etmektedir. (Ünsür, 1998, Akt, Çelik, 2013:9)

Güçlü bir ekonomiye sahip bir ülke olmanın en önemli unsuru nitelikli işgücüdür. Nitelikli işgücü oluşturmanın yolu ise iyi planlanan ve uygulanan mesleki eğitimden geçmektir. Bu nedenle Türkiye’de konuyla ilgili birçok çalışma ve proje geliştirilip uygulanmıştır. Bunlardan birisi de Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGEP)’dir.

2000 yılında Avrupa Birliği ve Türkiye arasında imzalanan “MEGEP” Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Güçlendirilmesi Projesi dâhilinde programdaki modüller piyasa ve istihdam ihtiyaçları göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Amaç sektöre nitelikli ve donanımlı işgücü sağlamaktır. Modüler sistemde her modelin sonunda başarılı olarak sertifika verilmesi ve yeterli sayıda sertifika alan öğrencilere diploma verilmesi planlanmıştır. MEGEP kapsamı içindeki tüm programlar meslek ve eğitim standardı oluşturmak amacıyla hazırlanmıştır. Bir başka deyişle MEGEP, AB ve MEB arasında işbirliğiyle Türkiye’de mesleki eğitimi güçlendirerek AB normlarına uygun uygulamaları içeren bir projedir. (MEB, 2016).

Ülkelerin eğitim politikaları, kendi iç koşulları ve dış dünyadaki gelişmelerle bağlantılı olarak gelişir. Bu belirlenen strateji ve politikalarla genç nesiller ülke hedeflerine uygun olarak yetiştirilmesi ve istihdam süreçlerine katkıda bulunarak ekonomiye katılmaları beklenmektedir. Gelişen ve değişen dünya üzerinde siyasi anlamda çizilen sınırlar gün geçtikçe önemini kaybederken ekonomik anlamda küreselleşme süreci her geçen gün önemini artırarak hızla gelişmektedir. Bu gelişim ve değişim sürecinde 21. Yüzyılda hatırı sayılır ülkeler arasında yer almanın yolu güçlü bir ekonomiye sahip olmaktan geçmektedir. Bu da mesleki eğitimin kalitesinin artırılması, kalifiye eleman yetiştirilmesi, bu doğrultuda değişen koşullara uyum sağlayabilen, sorun giderebilen, çevresiyle iyi iletişim kurabilen, takım çalışması yapabilen, temel bilgi ve becerilere sahip yetişmiş, mesleki ve teknik insan gücüyle mümkündür. Yetişmiş mesleki ve teknik insan gücü kalkınmanın itici gücüdür. (Yağcızeybek, 2008, s.2-5)

2.5 Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Durumu

Mesleki ve teknik eğitim en genel anlamda bireysel ve toplumsal yaşam için zorunlu olan bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri, tavır ve meslek alışkanlıkları

kazandırarak bireyi zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel yönleriyle, dengeli biçimde geliştirme sürecidir. (Şahinkesen, 1992, s. 691)

“Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumları, mesleki ve teknik eğitim alanında diplomaya götüren ilköğretim kurumları ile belge ve sertifika programlarının uygulandığı her tür ve derecedeki örgün ve yaygın eğitim-öğretim kurumlarıdır.” (Korkmaz ve Tunç, 2010:264 akt. MEB,1986)

Günümüzdeki mesleki ve eğitim sistemine bakıldığında iki mesleki eğitim modeline rastlanmaktadır. Bu mesleki ve teknik eğitim modelleri tam zamanlı mesleki eğitim ve çıraklık eğitimi modelleridir. (Anapa, 2008: 13,14 akt. TİSK, Türkiye’de ve Dünyada mesleki Eğitim, Ankara 1997: 65, 66)

Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimin şekillenmesinde Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planının (2007-2013) önemi büyüktür. Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planına (2006) göre Yüksek Öğretim (Meslek Yüksek Okulları) ve ortaöğretim (Mesleki ve Teknik Liseler) arasında örtüşmeyen müfredat ve programlar, güncellenemeyen ve bu programlara aktarılamayan işgücü piyasası talepleri sonucunda artırılmayan mezun istihdamı mesleki eğitime talebi düşürmüştür. Bundan dolayı planda mesleki eğitimde modüler sisteme geçileceği, ortaöğretim ve devamındaki yükseköğretim programlarının örtüşmesini sağlayan, ayrıca teoriden çok uygulamalı eğitime ağırlık verileceği belirtilmiştir. Mesleki eğitim sisteminin öğrencilere ekip halinde çalışabilme, karar verebilme ve sorun çözebilme, sorumluluk alabilme gibi işgücü piyasasının gerektirdiği temel becerilere sahip öğrenci yetiştireceğini vurgulamıştır. (Dokuzuncu Kalkınma Planı, 2006, s. 40)

Türkiye’de mesleki eğitim 2011 tarihine kadar Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Ticaret Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü, Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı, Çıraklık ve Mesleki Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Dairesi Başkanlığı sorumluluğundayken, 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü kurularak tek çatı altında toplanmıştır. ([http://mtegm.meb.gov.tr./](http://mtegm.meb.gov.tr/))

Türkiye’de Mesleki ve Teknik Liselerde 52 farklı alan ve bu alanların içinde 204 farklı dal bulunmaktadır. (<http://mtegm.meb.gov.tr./>) Bunlara birkaç örnek vermek

gerekirse; Bilişim Teknolojileri, Büro Yönetimi, Çocuk Gelişimi, Denizcilik, Elektrik Elektronik Teknolojisi, Gazetecilik, Gemi Yapımı, Gıda Teknolojisi, Grafik Fotoğraf, Harita-Tapu-Kadastro, İnşaat Teknolojisi, Kimya Teknolojisi, Kuyumculuk Teknolojisi, Makina Teknolojisi, Matbaa Teknolojisi, Sanat ve Tasarım, Seramik ve Cam Teknolojisi, Tekstil Teknolojisi, Uçak Bakım bu alanlardan birkaç tanesidir. Örneğin;

Büro Yönetimi alanının üç farklı dalı bulunmaktadır, bunlar;

Hukuk Sekterliği, Ticaret Sekreterliği ve Yönetici Sekreterliği alanlarıdır. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Alanının dalları ise; Erken Çocukluk Eğitimi ve Özel Eğitim, Gazetecilik alanının dalları; Foto Muhabirliği, Sayfa Sekreterliği, Televizyon Muhabirliği, Yazılı Basın Muhabirliğidir. Elektrik Elektronik Teknolojileri alanın dalları ise; Bobinaj, Büro Makineleri Teknik Servisi, Elektrik Tesisatları ve Pano Montörlüğü, Elektrikli Ev Aletleri Teknik Servisi, Elektro-mekanik Taşıyıcılar Bakım Onarım, Endüstriyel Bakım Onarım, Görüntü ve Ses Sistemleri, Güvenlik Sistemleri, Haberleşme Sistemleri, Yüksek Gerilim Sistemleridir. Gemi Yapımı alanının dalları ise; Gemi Donatım, Gemi İnşaa, Yat İnşaa. Harita-Tapu-Kadastro alanının dalları ise; Haritacılık, Tapuculuk, Kadastroculuk. Denizcilik Alanının dalları ise; Balıkçılık ve Su ürünleri, Gemi Elektroniği ve Haberleşme, Gemi Makineleri İşletme, Güverte İşletme.

Aşağıda çizelge halinde de verilmiştir.

Çizelge 2.1: Türkiye’de mesleki eğitim veren okullarda bazı alan ve dallar.

ALAN	DAL
Büro Yönetimi	Hukuk Sekreterliği
	Ticaret Sekreterliği
	Yönetici Sekreterliği
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	Erken Çocukluk Eğitimi
	Özel Eğitim
Gazetecilik	Foto Muhabirliği
	Sayfa Sekreterliği
	Televizyon Muhabirliği
	Yazılı Basın Muhabirliği
Plastik Teknolojisi	Plastik İşleme
	Plastik Kalıp
Elektrik Elektronik Teknolojileri	Bobinaj
	Büro Makineleri Teknik Servisi
	Elektrik Tesisatları ve Pano Montörlüğü
	Elektrikli Ev Aletleri Teknik Servisi
	Elektromekanik Taşıyıcılar Bakım Onarım
	Endüstriyel Bakım Onarım
	Görüntü ve Ses Sistemleri
	Güvenlik Sistemleri
	Haberleşme Sistemleri
	Yüksek Gerilim Sistemleri

Çizelge 2.1: (devam)Türkiye’de mesleki eğitim veren okullarda bazı alan ve dallar.

Gemi Yapımı	Gemi Donatım
	Gemi İnşa
	Yat İnşa
Harita Tapu Kadastro	Haritacılık
	Tapuculuk
	Kadastraculuk
Denizcilik	Balıkçılık ve Su Ürünleri
	Gemi Elektroniği ve Haberleşme
	Gemi Makineleri İşletme
	Güverte İşletme

Adalet Alanına baktığımızda, Zabıt Kâtipliği ve İnfaz Koruma adı altında iki dal vardır. Türkiye’de Adalet alanı olan 167 okul vardır ve bunlardan 66 tanesinde İnfaz Koruma Dalı, 156 okulda ise Zabıt Kâtipliği dalı mevcuttur. (<http://mtegm.meb.gov.tr/>)

Piyasa ve hizmet sektöründeki ara eleman ihtiyacı doğrultusunda mesleki ve teknik liselerde yeni alanlara gereksinim doğdu. Bunlardan bazıları, Tapu Kadastro Meslek Liseleri, Sağlık Meslek Liseleri, Adalet Meslek Liseleridir. 2006 yılına kadar Tapu Kadastro Meslek Liseleri Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü’ne, Sağlık Meslek Liseleri Sağlık Bakanlığı’na, Adalet Meslek Liseleri ise Adalet Bakanlığı’na bağlıydı. (R.G.: 4.1.1985/18625 sayılı Adalet Meslek Lisesi Yönetmeliği)

2006’da tümü Milli Eğitim Bakanlığına devredildi ve mesleki ve teknik eğitim kapsamına alındı. (R.G.: 3.2.2006/26069 Kamuya Bağlı Okulların Milli Eğitim Bakanlığına Devri)

2006 yılına kadar bu okullardaki eğitim, bağlı oldukları kurum personeli tarafından verilmekteydi. Örneğin, Adalet Alanında meslek derslerine Bakanlık personeli (hâkim, savcı, avukat) vermekteydi. Adalet Alanı olan Meslek Liseleri,

Adalet Bakanlığına bağlı ve üç yıl süreyle eğitim veren kurumlar olarak başlamıştır.

2.6 Zabıt Kâtipliği

2.6.1 Yurtdışında Zabıt Kâtipliği Eğitimi

Avrupa'da zabıt kâtibî eğitimi Türkiye'de olduğu gibi lise döneminden başlamamaktadır. Türkiye'de kâtip yetiştirmek için Adalet alanı olan meslek Liseleri veya Adalet Meslek Yüksek Okulları mevcuttur. Fakat bu okullar yalnızca kâtiplik eğitimi vermektedir. Türkiye'de, herhangi eğitim almadan, devlet memuru olmak için yapılan genel bir sınavdan yeterli puanı almak ve mülakatı geçmek yeterliyken, Avrupa'da zabıt kâtipliği eğitimi ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Örneğin Romanya'yı ele aldığımızda, Hukuk Yüksek Okulu'ndan mezun olan bir kâtip adayı ayrı bir eğitime tâbi tutulmaktadır.

Romanya'da zabıt kâtiplerine yeterli eğitim vermek için 2000 yılında Ulusal Kâtip Okulu açılmıştır. Kâtipliğe başlangıç eğitimi toplam 6 ay sürmekte ve finalde yapılan sınavı geçen öğrenciler Romanya mahkemelerine veya savcılık kalemlerine atanabilmektedir. 6 aylık eğitimin yaklaşık beş ayında teorik eğitim verilirken, bir ay ise mahkemelerde veya savcılık kalemlerinde, ülkemizde staj denilen işletmelerde beceri eğitimi almaları gerekmektedir.

Eğitimde alınan dersler:

Mahkeme Yönetim Faaliyetlerine Giriş

Kamu Dosyası İdaresi

Sabıkalı Dosyası İdaresi

İdari Dosya Yönetimi

Tebliğat Hazırlama ve Gönderme

Adli Sicil ve Arşivleme

Zaman ve Stres Yönetimi

Ulusal Kâtip Okulu'nda Hukuk Yüksek Okulu mezunuyla, lise veya başka bölümlerden mezunların aldığı eğitimler farklılık göstermektedir. 2005-2007 yıllarında, Hukuk Yüksek Okulu'nu bitirenler için eğitim süresi bir yıl, lise

mezunları için ise iki yıl iken bütçeyle ilgili nedenlerden dolayı, Hukuk Yüksek Okulu mezunları için 6 ay, lise mezunları için ise bir yıla indirilmiştir. (<https://e-justice.europa.eu>)

Amerika’da kanunlar eyaletlere göre farklılaştığından her eyalette farklı kanunlar ve uygulamalar bulunmaktadır. Zabıt kâtipleri seçimi bulunulan eyalet ve mahkemeye göre de farklılık göstermektedir.

Avrupa ülkelerinin aksine, Kanada’da kâtiplik alımı için herhangi bir özel eğitim talep edilmemektedir. Üç yıllık avukatın yanında çalışma deneyimi veya üniversitenin Avukat Asistanlığı bölümünden diploma yeterli olmaktadır. Yalnızca, Montreal bölgesinde Fransızca ve İngilizce konuşulduğundan dolayı, o bölgede görev yapan yargı çalışanlarında iki dil bilmeleri talep edilmektedir. (<http://www.excite.com/education/careers/court-clerk>)

2.6.2 Türkiye’de Zabıt Kâtipliği

Adalet bakanlığına bağlı adliyelerde zabıt kâtibisi olarak çalışabilmek için genel şartlar:

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak,
- KPSS Kamu Personeli Seçme Sınavından en az 70 almak,
- Sınavın son günü itibariyle, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 40. Maddesi gereği 35 yaşını bitirmemiş olmak,
- 657 Sayılı Kanununun 48/1-A/5 bendinde sayılan suçlardan mahkûm olmamak,
- 48. Madde hırsızlık, rüşvet, dolandırıcılık, sahtecilik, kaçakçılık 1 yıl hapis yatmak,
- Askerlikle ilgisi bulunmamak, askerlik çağına gelmemiş olmak askerlik çağına gelmiş ise muvazzaf askerlik hizmetini yapmış, ertelemiş ya da yedek sınıfına geçirilmiş olmak,
- Kamu haklarından mahrum olmamak,
- Arşiv araştırma sonucu olumlu olmak,

Özel Şartlar:

- Fakülte ve Yüksek Okulların Bilgisayar bölümü, Adalet Meslek Yüksek Okulları, Meslek Yüksek Okullarının Adalet Bölümü Adalet Ön Lisans Programı, Adalet Meslek Lisesi ya da diğer dengi okulların ticaret yada

bilgisayar bölümlerinden mezun olmak (Bu kurumlardan mezun olan, ayrıca MEB onaylı kurumlardan alınan kurs bitime belgeleri olan öğrencilerden sertifika istenmez.)

- Klavye de (F ya da Q) 3 dakikada yanlışsız, en az 90 kelime yazmak,
- Klavye sınavını geçen adaylar bu uygulama sınavının ardından sözlü sınava (mülakat) alınırlar. (www.pgm.adalet.gov.tr)

2.6.3 Alanı Adalet Olan Mesleki ve Teknik Liselerde Eğitim

Adalet alanı, mesleki ve teknik liselerin diğer alanları gibi 4 yıl eğitim vermekte ve 12. sınıfa gelen öğrenciler haftanın 3 günü (İşletmelerde Beceri Eğitimi Dersi) adliyelerde görev yapmaktadırlar. Böylece okulda alınan teorik derslerin (Dosyalama ve Arşivleme, Cumhuriyet Başsavcılığı Yazı İşleri, Hukuk Mahkemeleri Yazı İşleri, İş ve Ticaret Hukuku, Kamu Hukuku ve Özel Hukuk, Bilgisayarda Hızlı Klavye Kullanımı, Ticari Belgeler vb.) yanı sıra, mahkeme kalemleri, cumhuriyet savcılıkları, adalet komisyonu gibi işletmelerde uygulama yapma imkânı bulmaktadır. Adalet alanı bulunan bu okullarda Zabıt Kâtipliği ve İnfaz Koruma olmak üzere 2 dal vardır. Öğrenciler 10. Sınıfa geldiklerinde bu dallardan birini seçerek bu doğrultuda eğitim alırlar.

Adalet alanından mezun olan öğrenciler, seçtikleri dalda meslekte kazandıkları yetenekler doğrultusunda; mahkemeler, hukuk büroları, ceza infaz kurumları, özel güvenlik şirketleri, sigorta şirketleri, noterler gibi hukuk sektörünün belli başlı kurumlarında çalışabilmektedirler. Ayrıca 2 yıllık adalet meslek yüksekokullarına da sınavsız geçebilecekleri gibi üniversite sınavına da girebilirler.

Adalet Alanı olan Meslek Liselerinde diğer tüm mesleki ve teknik öğretim kurumlarında olduğu gibi dersler ortaktır. 9. sınıfın sonunda öğrenciler alan seçimi yaparlar ve bu alanda 10. Sınıftan itibaren eğitim almaya başlarlar.

Alan dersleri 10. Sınıfta, dal dersleri 11. Sınıfta verilmektedir. 12. Sınıfta meslek derslerinin yanı sıra uygulamalı eğitim dersleri yer alır.

Bu alanda eğitim gören öğrencilerin aldığı dersler aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 2.2: Anadolu Meslek Lisesi Adalet Alanı (Zabıt Katıplığı, İnfaz ve Koruma Dallar) Çerçeve Öğretim Programı Haftalık Ders Çizelgesi

ANADOLU MESLEK LİSESİ ADALET ALANI (ZABIT KATIPLIĞI, İNFAZ VE KORUMA DALLARI) ÇERÇEVE ÖĞRETİM PROGRAMI HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ						
DERS KATEGORİLERİ	DERSLER	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF	
ORTAK DERSLER	DİL VE ANLATIM (*)	2	2	2	2	
	TÜRK EDEBİYATI	3	3	3	3	
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	1	1	1	1	
	TARİH	2	2	-	-	
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2	-	
	COĞRAFYA	2	2	-	-	
	MATEMATİK	4	-	-	-	
	GEOMETRİ	2	-	-	-	
	FİZİK	2	-	-	-	
	KİMYA	2	-	-	-	
	BİYOLOJİ	2	-	-	-	
	SAĞLIK BİLGİSİ	1	-	-	-	
	FELSEFE	-	-	2	-	
	YABANCI DİL	6	4	4	4	
	BEDEN EĞİTİMİ	2	2	2	-	
	GÖRSEL SANATLAR /MÜZİK	1	-	-	-	
MİLLİ GÜVENLİK BİLGİSİ	-	1	-	-		
TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	-	1		
TOPLAM		32	17	16	11	
ALANDAL DERSLERİ	ALAN ORTAK DERSLERİ	MESLEKİ GELİŞİM	-	2	-	-
		İŞ ORGANİZASYONU	-	2	-	-
		DOSYALAMA VE ARŞİVLEME	-	2	-	-
		BİLGİSAYARDA KLAVYE KULLANIMI	-	3	-	-
		BİLGİSAYARDA OFİS PROGRAMLARI	-	4	-	-
		TEMEL HUKUK (*)	-	3	-	-
		KAMU VE ÖZEL HUKUK	-	-	4	-
		TİCARİ BELGELER	-	-	2	-
	DAL DERSLERİ	İŞLETMELERDE BECERİ EĞİTİMİ (*)	-	-	-	-
		KOMİSYON YAZI İŞLERİ	-	-	-	-
		HUKUK MAHKEMELERİ YAZI İŞLERİ	-	-	-	-
		CEZA MAHKEMELERİ YAZI İŞLERİ	-	-	-	-
		YÜKSEK YARGI YAZI İŞLERİ (*)	-	-	-	-
		İDARE VE VERGİ MAHKEMELERİ YAZI İŞLERİ	-	-	-	-
		CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI YAZI İŞLERİ (*)	-	-	-	-
		BÖLGE MAHKEMELERİ YAZI İŞLERİ	-	-	-	-
		TAKİP HUKUKU	-	-	9	16**/24
		HÜKÜMLÜ VE TUTUKLU İŞLEMLERİ (*)	-	-	-	-
		HÜKÜMLÜ VE TUTUKLU PSİKOLOJİSİ	-	-	-	-
		CEZA İNFAZ KURUMU GÜVENLİĞİ (*)	-	-	-	-
		CEZA İNFAZ KURUMU ULUSAL YARGI AĞI	-	-	-	-
		GENEL HİZMETLER	-	-	-	-
		BİLGİSAYARDA HIZLI KLAVYE KULLANIMI	-	-	-	-
		İŞ VE TİCARET HUKUKU	-	-	-	-
GİRİŞİMCİLİK VE İŞLETME YÖNETİMİ	-	-	-	-		
ALAN/DAL DERS SAATLERİ TOPLAMI		-	16	15	16**/24	
SEÇMELİ DERS SAATİ TOPLAMI		-	6	8	12**/4	
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	1	1	1	
TOPLAM DERS SAATİ		33	40	40	40	

** İşletmelerde beceri eğitimi uygulaması yapılmayan ancak bu eğitimi yönetmelik gereği staj yoluyla tamamlayan kurumlarda uygulanır.

2.7 İşletmelerde Beceri Eğitimi

Meslek liselerinde öğrenim gören öğrenciler 12. Sınıfa geldiklerinde öğrenim gördükleri alanla ilgili haftanın belirli gün ve saatlerinde uygulama yaparlar. Uygulamalı eğitim görenler için zorunludur ve ders gibi değerlendirilir. Tüm meslek liselerinde öğrenim gören öğrenciler staj yapmak zorundadır. Öğrenciler haftanın belirli günlerinde ders gidip, belirli günlerinde staj görmektedir. Öğrencilerin görmüş oldukları sınava beceri eğitimi sınavı denilmektedir. Beceri eğitimi de okul gibidir ve ders gibi değerlendirilir. Okuldaki gibi aynı şekilde devamsızlık takibi yapılır.

Beceri eğitiminin önemi:

Meslek liselerinde öğrencilerin staj yapması öğrencilere fayda sağlamaktadır. Öğrenciler lisedeyken iş hayatının koşullarını görürler. Hem okula giderek hem de staja gidip çalışarak Staj yapan maddi gelir elde ederler. Öğrenci diğer arkadaşlarından bir adım önde başlar. Beceri eğitimi de sınav gibi değerlendirilir ve karne notunu etkiler.

Öğrenciler lise gördüklerini stajda uygularlar. Mesela adalet meslek lisesinde okuyan bir öğrenci ders de gördüklerini stajda uygularlar. Meslek liselerinde öğrenim önemli olduğu kadar beceri de önemlidir.

Bu sebeple beceri eğitiminin önemi son derece önemlidir ve mutlaka dikkate alınması gerekir.

Beceri Eğitiminin Değerlendirilmesi:

Madde 82 - (Değişik madde: 20/09/2008- 27003 S.R.G Yön/38. madde)

a) Birinci dönem puanı; o dönem içerisinde işletmedeki eğitim süresince öğretmen, usta öğretici veya eğitici personelce temrin, proje, iş, deney ve hizmet değerlendirilmesinden verilen puanlar ile varsa okulda yapılan alanıyla ilgili yarışmalarda alınan ve işletmeye bildirilen puanların aritmetik ortalamasıdır.

b) İkinci dönem puanı; o dönem içerisinde işletmedeki eğitim süresince öğretmen, usta öğretici veya eğitici personelce temrin, proje, iş, deney ve hizmet değerlendirmesinden verilen puanlar, telafi eğitimi süresince yaptıkları temrin, proje, iş ve hizmetlerden aldıkları puanlar ile varsa okulda yapılan alanıyla ilgili yarışmalarda alınan ve işletmeye bildirilen puanların aritmetik ortalamasıdır.

Dönem puanları Millî Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği hükümlerine göre nota çevrilerek dönem notları belirlenir.

İşletmede meslek eğitiminde iki dönemin ortalamasıyla yıl sonu beceri puanının ortalamasının aritmetik ortalaması da alınır. Yıl sonun beceri sınav numarasının en az “geçer” olması ve yıl sonun en az olması aranır.

Dönem içinde devam eden öğrencilerin proje, temrin, iş değerlendirilmesinde aldıkları puana göre başarı durumları belirlenir.

İşletmede mesleki eğitim gören öğrencilerden yıl sonu beceri sınavı ve ortalama yükseltme sınavı sonunda başarısız olanlara, "Millî Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği" hükümleri uygulanır.

İşletmede devamsızlık yapan öğrenciler başarısız durumuna düşer. Yıl sonunda yapılan başarı yükseltme sınavına katılamazlar.

Yıl Sonu Beceri Sınavı:

İşletmelerde yapılan beceri eğitimi yıl sonunda bir sınavla değerlendirilir. Komisyonun aldığı kararlar doğrultusunda bu sınavlar hem yazılı hem de sözlü olarak yapılır. Bu komisyon işletmenin işletme personeli ilgili bölümün laboratuvar/atölye/bölüm şefi, alan öğretmenleri ve o il yada ilçenin o meslek alan/dalındaki işveren kurumunu temsil eden üyelerden oluşur.

Yıl sonu beceri sınav puanı, iş dosyası ve sınavın değerlendirilmesiyle 100 puan üzerinden değerlendirilir. Bu puanın 80 puanı sınav, 20 puanı iş dosyasıyla değerlendirilir.

2.8 Meslek Lisesi Sorunları

1.Meslek lisesi mezunlarının dört yıllık fakülteye girememe problemi

YÖK'ün 1988 yılında aldığı bir kararla, meslek liselerinde öğrenim gören öğrencileri diğer liselerde öğrenim gören öğrencilere göre çok dezavantajlı bir duruma getirmiştir. Bu durum meslek lisesi mezunlarının diğer lise mezunlarının 25-30 puan gerisinde kalmasına sebep olmuştur. Katsayı problemi sonradan kalksa da meslek liselerinin 11. ve 12. Sınıflarında fizik, kimya ve biyoloji gibi derslerinin olmaması bu öğrencileri diğer liselerdeki öğrencilere göre LYS sınavında dezavantajlı durumlarının devamına neden olmaktadır.

2. Teknolojiye uyum problemi

Mesleki ve teknik liselerin bir başka sorunu da maddi yetersizlikler nedeniyle yenilenemeyen ve güncellenemeyen ekipman ve donanımlarıdır. Örneğin bilgisayar laboratuvarlarında işlenen klavye, bilgisayarda yazı gibi derslerde her öğrenciye bir bilgisayar düşmemekle birlikte bilgisayarlarında teknik anlamda güncellenmemiş ve yeni teknolojiye uygun olmamaları ciddi sorun teşkil etmektedir.

Orta ve yükseköğretimde mesleki eğitim kurumlarına düşük notlara sahip öğrencilerin gelmeleri, yetenekli öğrencilerin mesleki eğitimi hiç düşünmemeleri ve eğitim sisteminden kaynaklanan problemler, sektörün ihtiyaç duyduğu nitelikli eleman yokluğu ve vasıfsız mezunların istihdamındaki güçlükler mesleki ve teknik eğitimin sorunlarından (Şahin ve Fındık, 2008: 78).

2.9 Konu İle İlgili Çalışmalar

AKSON (1986) “Ortaöğretim’ de Eğitim Talebinin Belirleyicileri” başlıklı araştırmasında ortaöğretimdeki öğrenim gören öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyler, ailedeki birey sayısı, anne ve babanın eğitim durumları, eğitim tercihleri, kitle iletişim araçlarından yararlanmaları etkenleriyle eğitim talebi arasında ki ilişkiyi araştırmış ve bu etkenler arasında en önemlisinin gelir düzeyi olduğunu belirtmiştir. Yani sosyo- ekonomik düzey ve eğitim talebi arasında ki ilişki oldukça yüksektir ayrıca ebeveynlerin öğrenim düzeyleri ve eğitim talebi arasında anlamlı bir ilişki saptamış, ebeveynlerin öğrenim düzeyleri arttıkça öğrencilerin eğitim talebinin de arttığını belirtmiştir.

ÇAKAR; (1999) “Ortaöğretim Tercihini Etkileyen Etkenlerin Belirlenmesi” konulu çalışması meslek liselerinin, genel liselerin ve teknik liselerin 9. Sınıfına giden öğrencileri kapsamış, bu öğrenciler okullarını tercih etmelerini etkileyen etkenleri araştırmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin büyük çoğunluğunun erkek öğrenci olduğu ve tamamına yakınının mezun oldukları okullarının ilin merkezinde olduğu ve iyi eğitim veren bir okul olduğunu düşündükleri için seçtiklerini ve bu tercihlerini öğrencilerin kendilerinin yaptığını belirtmiştir. Genel Lisede öğrenim gören öğrenciler üniversite sınavını başarıyla geçebilmek için, meslek lisesinde öğrenim gören öğrenciler ise kısa yoldan mesleklerine

atılabilmek için, teknik lisede öğrenim gören öğrenciler ise üniversite sınavını kazanamama ihtimaline karşı tercih etmişlerdir.

BARUTÇU (1994)'nın “Ticaret Turizm Meslek Liselerine Olan Bireysel Talebi Etkileyen Etkenlerin İncelenmesi” başlıklı araştırmasında katılan öğrencinin çoğunluğunun kız öğrenci olduğu, bu öğrencilerin diploma notlarının pekiyi yada iyi olduğu, bu öğrencilerinin ailelerinin çoğunun gelir düzeyinin orta olduğu tercih eden öğrencilerin büyük çoğunluğunun iş bulma beklentisinin oldukça yüksek olduğu, annesi üniversite yada lise mezunu babası üniversite mezunu olan öğrenciler ve yüksek düzeyde görev yapan babaların öğrencilerin bu okulları mesleğe ilgi duymaları nedeniyle seçtikleri sonucunu elde etmiştir.

MUTAF (1995) “Endüstri Meslek, Teknik, Anadolu Meslek, Anadolu Teknik Liselerine Olan Eğitim Talebini Etkileyen Etkenlerin Belirlenmesi” isimli araştırmasında mesleki ve teknik liselerin 9. Sınıfında öğrenim gören öğrencilerin bu okulları tercih sebeplerini belirlemeye çalışmıştır. Tercihlerini etkileyen etkenler bireysel, toplumsal ve ekonomik olarak düşünülmüştür. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun erkek öğrenci olduğu , bu öğrencilerin meslek okulları ve meslek dallarına olan ilgisinin olumlu düzeyde olduğu , ailelerin orta gelirli aileler olduğu, öğrencilerin ebeveynlerinin eğitim durumlarının oldukça düşük olduğu, annelerin büyük kısmının ev hanımı, babalarında işçi olduğu öğrencilerin ailelerinin orta büyüklükte aileler olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırmanın diğer önemli sonucu ise, yeterli mesleki yönlendirme sisteminin olmamasıdır. Fakat öğrencilerin tercih ettikleri meslekle ilgili beklentileri olumlu bulunmuştur.

YOLCU (2011) “Kız Meslek Liselerine Olan Bireysel Eğitim İstemini Etkileyen Etkenler” başlıklı çalışmada en önemli etken öğrencinin bireysel kararıdır. Bu etkeni mezun olduklarında bir mesleklerinin olacak olması, hem okuyup hem de çalışma şanslarının olması, diğer liseleri bitirdiklerindeki yaşayacakları belirsizliğin tercih ettikleri okulda azalması öğrencilerin bu tercihlerinde etkili olmuştur. Annesi çalışan öğrencilerin ortalamaları diğerlerine göre daha yüksek bulunmuştur. Babanın eğitimi azaldıkça bu okulları tercihte artış gözlemlenmiştir. Bireysel eğitim maliyetinin diğer okullarla kıyaslandığında daha düşük olması da tercih üzerinde etkilidir.

MOENJAK VE WORSWICK (2003) “Thayland’ Da Mesleki Eğitim: Tercihler Ve Geri Dönüşü Üzerine Bir Çalışma” başlıklı araştırmada genel eğitim ve mesleki eğitimin faydalarını araştırmışlar ve varlıklı ailelerin çocuklarının mesleki eğitimi tercihe daha yakın olduklarını tespit etmişlerdir. Bununla birlikte mesleki eğitimin daha fazla kazanç getirdiğini ifade etmektedirler. Bu çalışma mesleki eğitime talebi arttıracak bur yatırımın iyi olacağı önerisiyle sonlanmıştır.

YANG (1998) “Genel Veya Mesleki? Çin Eğitim Politikasında Zor Seçim” başlıklı makalesinde Çin sanayisinin ihtiyaç duyduğu vasıflı insan gücünü mesleki eğitimin daha iyi hazırlayacağına olan inançla mesleki eğitime ağırlık vermeye çalışıldı fakat son 10 yılda ki literatür çalışmaları bu görüşü çok desteklememekte ve mesleki eğitimin istihdam ve mali verimlilik konusunda tartışmalar olduğunu ifade etmektedir. Bu çalışmada mesleki eğitimin işten daha iyi performans getirmediği işi öncesi tecrübesinin iyi iş performansı sağladığı belirtilmiştir. Bu çalışma anket Çin de iki şehirde 1433 işçi tarafından yapılmış ve işçilerin iş yeri performansları iş geçmişleri ve kazançları açısından değerlendirilmiştir.

3 YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, çalışma evreni, örneklem, veri toplama aracı, uygulama ve verilerin çözümlenmesi açıklanmıştır.

3.1 Araştırma Modeli

Adalet alanı olan meslek liselerine olan talebi etkileyen etkenleri konu alan bu araştırma mevcut durumu betimlemeyi amaçladığından tarama modelindedir.

3.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2014-2015 öğretim yılında İstanbul il sınırları içinde bulunan adalet alanı olan meslek liselerinde öğrenim gören öğrencileri kapsamaktadır. Örneklem ise Beylikdüzü, Büyükçekmece, Kadıköy, Güngören, Bakırköy ilçelerindeki adalet alanı olan meslek liselerinde öğrenim gören 490 öğrencilerden oluşmaktadır. Örneklem kapsamına dahil edilen İstanbul'daki bütün adalet alanı olan mesleki liseleri seçilmiştir. Örneklemde 5 lisede anket çalışması yapılmış, 699 adet anket dağıtılmış; ancak 121'i boş, 44'i geçersiz, 32'si reddedildiği, 12'si izin, rapor vb. sebeplerle kişiler bulunamadığı için geriye kalan 490 kişi ile anket çalışması tamamlanmıştır. Örneklem grubundaki okullarda Okul Müdürlerinin anket üzerine okul isimlerini yazdırmak istememeleri, bazen de öğretmenlerin yazmak istememeleri üzerine ankette yer alan okulların adları bölümü zaman zaman boş bırakılmıştır. Bu sebeple okullardaki sayı kesin olarak verilememektedir. Aşağıda Beylikdüzü, Büyükçekmece, Kadıköy, Güngören, Bakırköy ilçelerindeki örneklem grubu (ölçeğin uygulandığı okullar) liselerin adları yer almaktadır. Bunlar:

- 1- İstanbul/ Güngören Genç Osman İMKB Lisesi
- 2- İstanbul/ Kadıköy Muhsin Adil Binal ve Mesleki Teknik Anadolu Lisesi
- 3- İstanbul Bakırköy Nüket Ercan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

- 4- İstanbul Büyükçekmece Özel Büyükçekmece Anadolu (Adalet Mesleki Lisesi)
- 5- İstanbul Beylikdüzü Özel Gurur Anadolu Adalet Meslek Lisesi

3.3 Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada, Altunsaray'ın (2000) imam hatip liselerine istemi etkileyen etmenleri ortaya koymak için geliştirmiş olduğu beşli likert türü ölçek izin alınarak kullanılmış bazı bölümleri değiştirilmiş, güvenilirlik ve geçerliliği yeniden yapılmıştır. Ölçek iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, anne ve eğitim durumu, mesleği, yaşadıkları bölge gibi öğrenci ve ailenin sosyo-ekonomik, kültürel özelliklerini belirlemeye yönelik maddeler yer almaktadır, ikinci bölümde ise öğrencilerin adalet alanı olan meslek liselerini tercih etmelerini etkileyen etkenleri belirlemeye yönelik 24 madde bulunmaktadır. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı, okulun özellikleri, kişisel etki ve çevre etkisi olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek beşli likert olup 'hiç katılmıyorum', 'çok az katılıyorum', 'orta düzeyde katılıyorum', 'çok katılıyorum', 'pek çok katılıyorum' biçiminde yanıtlanmaktadır. Ölçeğin alt boyutlarından alınan puan toplamı arttıkça etki artmaktadır. Ölçeğin alt ölçeğinin yapı geçerliliği için faktör analizi (Temel Bileşenler Analizi) tekniği uygulanmıştır. Güvenilirlik çalışmaları içinde ,iç tutarlılık yaklaşımı olan Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı uygulanmıştır. Ayrıca her bir maddenin ayırt ediciliğine madde-toplam korelasyonları hesaplanarak bakılmıştır (Balcı, 1995; Büyüköztürk, 2002). Yapılan güvenilirlik ölçeği popülasyonu temsil etmesi için seçilen örneklemin popülasyonu ne kadar temsil ettiğini gösterir. Sonuçların güvenilirliği rakamsal olarak Cronbach's Alpha (α) olarak gösterilir ve buna göre değerlendirilir (Kalaycı, 2009).

α değeri,	$0,00 \leq \alpha < 0,40$	ise	Güvenilir değil
	$0,40 \leq \alpha < 0,60$	ise	Düşük güvenilirlikte
	$0,60 \leq \alpha < 0,80$	ise	Oldukça güvenilir
	$0,80 \leq \alpha \leq 1,00$	ise	Yüksek güvenilirdir.

Çizelge 3.1: Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,885	22

Cronbach's Alpha (α) değeri $0,80 \leq \alpha < 1,00$ aralığında olduğundan yüksek derecede güvenilirdir.

3.4 Veri Toplama Aracının Uygulanması

Bu araştırmada nisan ayının üçüncü haftası veri toplama aracının uygulanabilmesi için İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izin ve belgelerin alınmıştır. Onay alındıktan sonra ölçeğin mayıs ayının ikinci haftası okullar ziyaret edilip, öğrencilere gerekli açıklamalar yapılarak uygulanmıştır.

3.5 Verilerin Çözümlemesi

Adalet alanı olan meslek liselerine talebi etkileyen etkenlerin belirlenmesinde, aritmetik ortalama, standart sapma, yüzde, frekans gibi betimsel istatistiklerden yararlanılacaktır. Ayrıca Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve t testi kullanılacaktır.

4 BULGULAR

Araştırmada kullanılan kişisel bilgiler formu ve ölçek sorulara verilen cevaplar SPSS 22 programında puanlanarak bilgisayara girilmiştir. Sosyo-demografik değişkenlerin frekans ve yüzde dağılımları toplulaştırılmıştır. Ölçek sorularının ortalama, standart sapma bilgilerini içeren tanımlayıcı istatistikleri yorumlanmıştır. Adalet meslek lisesini tercih etme sebepleri ölçeği ile sosyo demografik sorularla karşılaştırmalarını yapmak için iki bağımsız değişken için independent the sample t test (bağımsız örneklem t testi) ve ikiden fazla bağımsız değişken için anova analizi kullanılmıştır. Anova analiz sonucunda anlamlı farklılığın nereden kaynaklandığını tespit etmek için post hoc çoklu karşılaştırma testleri kullanılmıştır. Ölçek soruları arasında ilişkiyi incelemek için ki-kare analizi kullanılmıştır. Bu bölümde, araştırmanın alt problemleriyle ilgili olarak elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda ulaşılan bulgular açıklanmıştır.

Çizelge 4.1: Araştırma Örnekleminin Cinsiyet Dağılımları

	F	%
Kız	309	63,2
Erkek	180	36,8
Total	489	100,0

Çizelge 4.1’de Araştırmaya katılanların %36.8 i erkek, %63.2 si kızlardan oluşmaktadır.

Çizelge 4.2: Araştırma Örnekleminin Yaş Dağılımları

	F	%
14-16	344	70,3
17-19	145	29,7
Total	489	100,0

Araştırmaya katılanların yaş dağılımını incelediğimiz 'de tablo 2'de katılanların %70,3 ü 14-16 yaş aralığında , %29.7 si 17-19 yaş aralığındadırlar.

Çizelge 4.3: Araştırma Örnekleminin Kardeş Sayısına Göre Dağılımı

	F	%
Yok	39	8,0
Bir	208	42,5
İki	169	34,6
Üç	48	9,8
Dört	11	2,2
beş ve daha fazla	14	2,9
Total	489	100,0

Çizelge 4.3'de araştırmaya katılanların %42.5 unun 1 kardeşi, %34.56 sının iki kardeşi, %9.8 inin üç kardeşi, %2.2 sinin dört kardeşi, %2.9 unun beş ve daha fazla kardeşi bulunmaktadır. %8 inin ise kardeşi yoktur.

Çizelge 4.4: Araştırma Örnekleminin Annenin Eğitim Durumu Dağılımları

	f	%
okur-yazar değil	10	2,0
okur-yazar	13	2,7
ilkokul mezunu	173	35,4
ortaokul mezunu	117	23,9
lise ve dengi okul mezunu	145	29,7
iki yıllık yüksekokul mezunu	12	2,5
dört yıllık fakülte/yüksekokul mezunu	19	3,9
Total	489	100,0

Çizelge 4.4'de annelerin eğitim durumu incelendiğinde; %35.4 ünün ilkokul mezunu, %23.9 unun ortaokul mezunu, %29.7 sinin lise ve dengi okul mezunu olduğu görülmektedir. %2 sinin okur yazar değil, %2.7 sinin okur yazar, %2.5

unun iki yıllık yüksekokul mezunu, %3.9 unun dört yıllık fakülte/yüksekokul mezunu olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.5: Araştırma Örnekleminin Babanın Eğitim Durumu Dağılımları

	F	%
Okur-yazar değil	4	,8
Okur-yazar	3	,6
İlkokul mezunu	125	25,6
Ortaokul mezunu	125	25,6
Lise ve dengi okul mezunu	181	37,0
İki yıllık yüksekokul mezunu	19	3,9
Dört yıllık fakülte/yüksekokul mezunu	26	5,3
Yüksek lisans mezunu	6	1,2
Total	489	100,0

Çizelge 4.5’de araştırmaya katılanların babalarının eğitim durumu incelendiğinde; %25.6 sınıf ilkokul mezunu, %25.6 sınıf ortaokul mezunu, %37 sınıf lise ve dengi okul mezunu olduğu görülmektedir. %0.8 sınıfın okur yazar değil, %0.6 sınıfın okur yazar, %3.9 unun iki yıllık yüksekokul mezunu, %5.3 ünün dört yıllık fakülte/yüksekokul mezunu, %1.2 sınıfın yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.6: Araştırma Örneklemin Annenin mesleği dağılımları

	F	%
Ev kadını	373	76,3
Kamu kuruluşunda işçi	10	2,0
Özel sektörde işçi	55	11,2
Memur	11	2,2
Esnaf (bakkal, kırtasiyeci, konfeksiyoncu vb.)	22	4,5
İş kadını (fabrika sahibi)	2	,4
Serbest meslek (avukat, mühendis, doktor vb.)	11	2,2
Başka	5	1,0
Total	489	100,0

Çizelge 4.6T’da araştırmaya katılan öğrencilerin %76.3 ünün annesi ev kadını, %11.2 si özel sektörde işçi, %4.5 u esnaf, %2 si kamu kuruluşunda işçi, %2.2 si serbest meslek sahibi, %2.2 si memur, %0.4 ü iş kadını, %1 i başka meslek sahibidir.

Çizelge 4.7: Araştırma Örnekleminin Baba mesleğine ilişkin dağılımları

	f	%
Çiftçi	2	,4
Kamu kuruluşunda işçi	25	5,1
Özel sektörde işçi	134	27,4
Memur	31	6,3
Esnaf (bakkal, kırtasiyeci, konfeksiyoncu vb.)	94	19,2
İş adamı (fabrika sahibi)	28	5,7
Serbest meslek (avukat, mühendis, doktor vb.)	60	12,3
İşsiz	14	2,9
Başka	101	20,7
Total	489	100,0

Çizelge 4.7’de araştırmaya katılan öğrencilerin annesinin %27.4 ü özel sektörde işçi, %6.3 ü memur, %5.1 i kamu kuruluşunda işçi, %19.2 si, esnaf, %5.7 si iş adamı, %12.3 ü serbest meslek sahibi, %2.9 u işsiz, %20.7 si başka mesleklere sahiptir.

Çizelge 4.8: Araştırma Örnekleminin Okul masraflarını kimin karşıladığı dağılımları

	f	%
Kendim karşıyorum	5	1,0
Ailem karşılıyor	476	97,3
Akrabalarım karşılıyor	5	1,0
Ailem ve sosyal yardım kuruluşları karşılıyor (vakıf, dernek vb.)	2	,4
Başka	1	,2
Total	489	100,0

Çizelge 4.8’de araştırmaya katılan öğrencilerin Okul masraflarını kimin karşıladığı dağılımları incelendiğinde; %1 nin kendi karşıladığı, %97.3 ünün ailesinin karşıladığı, %1 inin akrabalarının karşıladığı, %0.4 ünün ailesi ve sosyal yardım kuruluşlarının karşıladığı (vakıf, dernek vb.), %0,2 sinin başkalarının karşıladığı görülmektedir.

Çizelge 4.9: Araştırma Örnekleminin Aile Gelir Düzeyi Dağılımları

	f	%
600 TL ve daha az	5	1,0
601-900 TL	18	3,7
901-1500 TL	135	27,6
1501-2500 TL	155	31,7
2500-4000 TL	130	26,6
4000 TL ve üstü	46	9,4
Total	489	100,0

Çizelge 4.9’da araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyi incelendiğinde; %1 inin 0-600 TL ve daha az, %18 inin 601-900 TL, %27.6 sinin 901-1500 TL, %31.7 sinin 1501-2500 TL, %26.6 sinin 2500-4000 TL., %9.4 ünün 4000 TL ve üstü gelirleri olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.10: Araştırma Örnekleminin Oturulan Evin Tipi Dağılımları

	f	%
Gecekondu	8	1,6
Apartman	442	90,4
Lojman	5	1,0
Başka	34	7,0
Total	489	100,0

Çizelge 4.10T’da araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin oturduğu ev tipi incelendiğinde; %1.6 sinin gecekondu, %90.4 ünün Apartman, %1 inin lojman, %7 sinin başka evlerde oturduğu görülmektedir.

Çizelge 4.11: Anne ve Babanın Yaşamının Büyük Çoğunluğunu Geçirdiği Yerleşim Birimi Dağılımları

	f	%
Köy	8	1,6
Belde	441	90,2
İlçe merkezi	5	1,0
İl merkezi	33	6,7
Yurt dışı	2	,4
Total	489	100,0

Çizelge 4.11’de araştırmaya katılan öğrencilerin anne ve babalarının yaşamının büyük çoğunluğunu geçirdiği yerleşim birimi incelendiğinde; %1.6 sinin köyde, %90.2 sinin beldede, %1 inin ilçe merkezinde, %6.7 sinin il merkezinde, %0.4 ünün yurt dışında yaşamını geçirdiği görülmektedir.

Çizelge 4.12: Araştırma Örnekleminin Evde yaşayan kişi sayısı dağılımları

	f	%
İki	43	8,8
Üç	12	2,5
Dört	167	34,2
Beş	261	53,4
Altı	6	1,2
Total	489	100,0

Çizelge 4.12’de araştırmaya katılan öğrencilerin evlerinde kendileri dahil kaç kişi yaşadığı incelendiğinde; %8.8 inin iki, %2,5 inin üç, %34,2 sinin dört, %53.4 ünün beş, %1.2 sinin altı kişi olarak evlerinde yaşadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 4.13: “Okulu Bitirince Üniversite Sınavına Girmeyi Düşünüyor Musunuz” sorusu dağılımları

	n	%
Evet	421	86,1
Hayır	68	13,9
Total	489	100,0

Çizelge 4.13’de araştırmaya katılan öğrencilerin %86.1 i okulu bitirince üniversite sınavına girmek istediğini, %13.9 u ise sınava girmek istemediğini belirtmiştir.

Çizelge 4.14: “4 yıllık bir fakülteye geçiş yapmak istiyorsanız üniversite sınavından hangi mesleğe ilişkin bir programı seçmeyi düşünüyorsunuz?” sorusu dağılımları

	n	%
Üniversite sınavına girmek istemiyor	68	13,9
Hukuk	344	70,3
Siyaset bilimi	6	1,2
İşletme	13	2,7
Polis	6	1,2
Öğretmen	9	1,8
Kamu yönetimi	8	1,6
Mühendis	8	1,6
Psikoloji	10	2,0
Sağlık bilimleri	5	1,0
Yabancı dil	5	1,0
Radio televizyon gazetecilik	3	,6
Tekstil	2	,4
Rehberlik	2	,4
Total	489	100,0

Çizelge 4.14’de araştırmaya katılan öğrencilerin %13.9 u üniversite sınavına girmek istemediğini, %70,3 hukuk, %1.2 si siyaset bilimi, % 2,7 si işletme, %1.2 si polis, %1,8 i öğretmen, %1.6 sı kamu yönetimi, %1,6 sı mühendis, %2 si psikoloji, %1 i sağlık bilimleri, %1,0 i yabancı dil, %0,6 sı radyo televizyon gazetecilik, % 0.4 ü tekstil, %0.4 ü rehberlik alanlarında üniversitede eğitim almak istediklerini belirtmişlerdir.

Çizelge 4.15: Adalet Alanı Olan Meslek Lisesini Tercih Etme Sebeplerine ilişkin sorularının tanımlayıcı istatistikleri

	n	Ort	SS
Böyle bir okulu bitirmenin gelecek yaşantımda (sosyal mevki, ekonomik kazanç, işe kolay girme vb.) avantajlar sağlayacak olması	489	3,5235	1,29151
Kendi kişisel kararım	489	3,5133	1,33993
Bu okulu bitirenlerin yükseköğretime sınavsız geçiş hakkı kazanması	489	3,3804	1,31764
Bilgi ve becerilerime en uygun okul olması	489	3,1902	1,19537
Sınıf mevcutlarının az olması	489	3,1697	1,27308
Bu okulun öğretmenlerinin çok nitelikli olması	489	3,0429	1,31206
Bu okul bitirince hemen işe başlayacağıma inandığım için	489	2,8834	1,33087
Bu okulda diğer okullardan daha nitelikli öğretim yapılması	489	2,8691	1,29914
Bu okulda çok disiplinli bir eğitim verilmesi	489	2,8364	1,28907
Hem çalışıp hem okuma olanağı sağlaması	489	2,8323	1,37770
Bu okulların fiziksel donanımının çok iyi olması	489	2,8016	1,38623
Devletin bu tür eğitime verdiği önem yaptığı teşvik	489	2,7566	1,24140
Zabıt katipliği mesleğinin çok saygın ve statüsünün yüksek bir meslek olması	489	2,5501	1,19513
Anne veya babamın tercihi	488	2,5410	1,33749
Zabıt katipliği mesleğini çok sevdiğim için	489	2,3497	1,14448
Oturduğum yere çok yakın olması	489	2,3129	1,34525
Çevremizde bu okuldan mezun kişilerin olması	489	2,2168	1,31435
Bir önceki okuldaki öğretmenlerimin tercihi	489	2,1350	1,29397
Ailemin bütçesinin sadece bu okulda öğrenim görmeme uygun olması	489	2,0675	1,22706
Bu okulda okuyanlara parasal ve sosyal yardımlar yapılması	489	2,0082	1,21464
Arkadaşlarımın çoğunun bu okula gitmesi	489	1,9182	1,15298
Komşularımızın yönlendirilmesi	489	1,8855	1,18701
Valid N (listwise)	488		

Çizelge 4.15’de ölçek soruları incelendiğinde en fazla katılıma sahip olan (Ort.=3,5235) “böyle bir okulu bitirmenin gelecek yaşantımda (sosyal mevki, ekonomik kazanç, işe kolay girme vb.) avantajlar sağlayacak olması” ifadesidir. En az katılıma sahip olan (Ort.=1,8855) ifade ise “komşularımızın yönlendirilmesi” ifadesidir.

Çizelge 4.16: Araştırma Örnekleminin Normallik Dağılımı Tablosu

	Kolmogorov-Smirnov^a		
	Statistic	df	Sig.
Adalet Meslek Lisesini Tercih Etme Sebeplerine	,125	489	,100

Çizelge 4.16’da ölçek verilerinin normal dağılım gösterip göstermediğini tespit etmek için Kolmogorov-Smirnov testi yapılmıştır. Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda ($p=0,100>0,05$) olduğundan dağılımın normal olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle alt problemlere ilişkin hipotez testlerinde parametrik testler olan bağımsız örneklem t testi ve anova analizi kullanılmıştır.

Araştırmanın birinci alt problemi adalet meslek lisesini tercih Etme Sebepleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?” şeklinde belirlenmiştir. Birinci alt probleme yanıt bulmak amacıyla, bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır.

Çizelge 4.17: Adalet Alanı Olan Meslek lisesini tercih Etme Sebepleri ile Cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki

	n	Ort.	SS	T	P
Kız	309	2,6621	,59098	-,416	,001
Erkek	180	2,6891	,83977		

Çizelge 4.17’de adalet meslek lisesini tercih Etme Sebepleri ile Cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkiyi araştırmak için yapılan bağımsız örneklem t testi sonucunda ($p=0,001<0,05$) olduğundan adalet meslek lisesini tercih Etme Sebepleri ile Cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Erkek öğrencilerin adalet meslek lisesini tercih Etme Sebepleri puan ortalamaları kızlardan daha yüksektir.

Araştırmanın ikinci alt problemi adalet meslek lisesini tercih etme sebepleri ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?” şeklinde belirlenmiştir. İkinci alt probleme yanıt bulmak amacıyla, bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır.

Çizelge 4.18: Adalet Alanı Olan Meslek lisesini tercih etme sebepleri ile yaş değişkeni arasındaki ilişki

	N	Ort.	SS	p	T
14-16	344	2,6760	,68538	,817	,194
17-19	145	2,6627	,71076		

Çizelge 4.18’de adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile yaş değişkeni arasındaki ilişkiyi araştırmak için yapılan bağımsız örneklem t test sonucunda ($p=0,194>0,05$) olduğundan adalet meslek lisesini tercih etme sebepleri ile yaş değişkeni arasındaki anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile kardeş sayısı değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?” şeklinde belirlenmiştir. Üçüncü alt probleme yanıt bulmak amacıyla anova analizi uygulanmıştır.

Çizelge 4.19: Adalet Alanı Olan Meslek Lisesini Tercih Etme Sebepleri ile Kardeş Sayısı Değişkeni Arasındaki İlişki

	N	Ort.	SS	F	P
Yok	39	2,6457	,79412	,176	,971
Bir	208	2,6702	,64621		
İki	169	2,6711	,69379		
Üç	48	2,6932	,85853		
Dört	11	2,8306	,54016		
Beş Ve Daha Fazla	14	2,5877	,59679		
Total	489	2,6721	,69230		

Çizelge 4.19’da adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile kardeş sayısı değişkeni arasındaki ilişkiyi araştırmak için yapılan anova analizi sonucunda ($p=0,971>0,05$) olduğundan adalet meslek lisesini tercih etme sebepleri ile kardeş sayısı değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Araştırmanın dördüncü alt problemi adalet meslek lisesini tercih etme sebepleri ile anne eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?” şeklinde belirlenmiştir. Dördüncü alt probleme yanıt bulmak amacıyla, bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır.

Çizelge 4.20: Adalet Alanı Olan Meslek Lisesini Tercih Etme Sebepleri ile Anne Eğitim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

	N	Ort.	SS	F	p
Okur-Yazar Değil	10	2,4682	,70354	1.783	0,101
Okur-Yazar	13	2,4021	,64812		
İlkokul Mezunu	173	2,5833	,65190		
Ortaokul Mezunu	117	2,7669	,72092		
Lise Ve Dengi Okul Mezunu	145	2,7260	,65785		
İki Yıllık Yüksekokul Mezunu	12	2,9318	,96783		
Dört Yıllık Fakülte/Yüksekokul Mezunu	19	2,6124	,85982		
Total	489	2,6721	,69230		

Çizelge 4.20’de adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile anne eğitim durumu değişkeni arasındaki ilişkiyi araştırmak için yapılan anova analizi sonucunda ($p=0,101>0,05$) olduğundan adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile anne eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmanın beşinci alt problemi adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile baba eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?” şeklinde belirlenmiştir. Beşinci alt probleme yanıt bulmak amacıyla, anova analizi uygulanmıştır. Adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile baba eğitim durumu değişkeni arasındaki ilişkiyi araştırmak için

yapılan anova analizi sonucunda tablo 21’de görüldüğü gibi ($p=0,926>0,05$) olduğundan adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile baba eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı saptanmıştır.

Çizelge 4.21: Adalet Alanı Olan Meslek Lisesini Tercih Etme Sebepleri ile Baba Eğitim Durumu Değişkeni Arasındaki İlişki

	N	Ort.	SS	F	P
Okur-Yazar Değil	4	2,6136	,20497	,358	,926
Okur-Yazar	3	2,4242	1,27381		
İlkokul Mezunu	125	2,6669	,72322		
Ortaokul Mezunu	125	2,6622	,65536		
Lise Ve Dengi Okul Mezunu	181	2,6713	,68940		
İki Yıllık Yüksekokul Mezunu	19	2,8182	,80489		
Dört Yıllık Fakülte/Yüksekokul Mezunu	26	2,6136	,58821		
Yüksek Lisans Mezunu	6	2,9621	1,03189		
Total	489	2,6721	,69230		

Çizelge 4.21 Tablo’de araştırmanın altıncı alt problemi adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile anne mesleği değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?” şeklinde belirlenmiştir. Altıncı alt probleme yanıt bulmak amacıyla, anova analizi uygulanmıştır. Araştırmada adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile Anne mesleği değişkeni arasındaki ilişkiyi araştırmak için yapılan anova analizi sonucunda ($p=0,288>0,05$) olduğundan adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile anne mesleği değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Çizelge 4.22: Adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile Anne mesleği değişkeni arasındaki ilişki

	n	Ort.	SS	F	p
ev kadını	373	2,6880	,69283	1,223	,288
kamu kuruluşunda işçi	10	2,4636	,85624		
özel sektörde işçi	55	2,6537	,62700		
Memur	11	2,6818	,61958		
esnaf (bakkal, kırtasiyeci, konfeksiyoncu vb.)	22	2,6653	,79073		
iş kadını (fabrika sahibi)	2	3,6591	1,18923		
serbest meslek (avukat, mühendis, doktor vb.)	11	2,4380	,57254		
Başka	5	2,2273	,65948		
Total	489	2,6721	,69230		

Araştırmanın yedinci alt problemi adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile baba mesleği değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?" şeklinde belirlenmiştir. Yedinci alt probleme yanıt bulmak amacıyla, anova analizi uygulanmıştır.

Çizelge 4.23: Adalet Alanı Olan Meslek Lisesini Tercih Etme Sebepleri ile Baba Mesleği Değişkeni Arasındaki İlişki

	n	Ort.	SS	F	p
Çiftçi	2	2,7273	,06428	1,135	,338
Kamu Kuruluşunda İşçi	25	2,6527	,62129		
Özel Sektörde İşçi	134	2,6845	,67700		
Memur	31	2,6510	,69178		
Esnaf (Bakkal, Kırtasiyeci, Konfeksiyoncu vb.)	94	2,7002	,73600		

Çizelge 4.23: (devam) Adalet Alanı Olan Meslek Lisesini Tercih Etme Sebepleri ile Baba Mesleği Değişkeni Arasındaki İlişki

İş Adanı (Fabrika Sahibi)	28	3,0032	,90224
Serbest Meslek (Avukat, Mühendis, Doktor vb.)	60	2,6508	,70955
İşsiz	14	2,5487	,49133
Başka	101	2,5774	,63058
Total	489	2,6721	,69230

Çizelge 4.23’de adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile baba mesleği değişkeni arasındaki ilişkiyi araştırmak için yapılan anova analizi sonucunda ($p=0,338>0,05$) olduğundan adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile baba mesleği değişkeni arasındaki anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmanın sekizinci alt problemi adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile Okul Masraflarını Kimin Karşılıdığı değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır? “şeklinde belirlenmiştir. Sekizinci alt probleme yanıt bulmak amacıyla, anova analizi uygulanmıştır. Adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile Okul masraflarını kimin karşıladığı değişkeni arasındaki ilişkiyi araştırmak için yapılan anova analizi sonucunda ($p=0,799>0,05$) olduğundan adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile Okul masraflarını kimin karşıladığı değişkeni arasındaki anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Çizelge 4.24: Adalet Alanı Olan Meslek Lisesini Tercih Etme Sebepleri İle Okul Masraflarını Kimin Karşılıdığı Değişkeni Arasındaki İlişki

	N	Ort.	SS	F	p
Kendim Karşılıyorum	5	3,0000	,37345	,414	,799
Ailem Karşılıyor	476	2,6701	,69639		
Akrabalarım Karşılıyor	5	2,6182	,72343		
Ailem Ve Sosyal Yardım Kuruluşları Karşılıyor (Vakıf, Dernek Vb.)	2	2,7045	,28927		
Başka	1	2,1818			
Total	489	2,6721	,69230		

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile Aile geliri değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?" şeklinde belirlenmiştir. Dokuzuncu alt probleme yanıt bulmak amacıyla, anova analizi uygulanmıştır.

Çizelge 4.25: Adalet Alanı Olan Meslek Lisesini Tercih Etme Sebepleri İle Aile Geliri Değişkeni Arasındaki İlişki

	n	Ort.	SS	F	P
0-600 TL ve daha az	5	2,1000	,77566	,949	,449
601-900 TL	18	2,7045	,63946		
901-1500 TL	135	2,6694	,66704		
1501-2500 TL	155	2,7047	,67508		
2500-4000 TL	130	2,6874	,68863		
4000 TL ve üstü	46	2,5761	,83364		
Total	489	2,6721	,69230		

Çizelge 4.25’de adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile aile geliri değişkeni arasındaki ilişkiyi araştırmak için yapılan anova analizi sonucunda ($p=0,449>0,05$) olduğundan adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile aile geliri değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Araştırmanın onuncu alt problemi adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile yaşadığınız yer tipi değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?” şeklinde belirlenmiştir. Onuncu alt probleme yanıt bulmak amacıyla, anova analizi uygulanmıştır.

Çizelge 4.26: Adalet Alanı Olan Meslek Lisesini Tercih Etme Sebepleri İle Yaşadığınız Yer Tipi Değişkeni Arasındaki İlişki

	n	Ort.	SS	F	p
Gecekondu	8	2,4148	,54893	3,423	,017
Apartman	442	2,6484	,66603		
Lojman	5	3,0909	,90738		
Başka	34	2,9786	,92122		
Total	489	2,6721	,69230		

Çizelge 4.26’da adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile yaşadığınız yer tipi değişkeni arasındaki ilişkiyi araştırmak için yapılan anova analizi sonucunda ($p=0,017>0,05$) olduğundan adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri puan ortalaması ile yaşadığınız yer tipi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Araştırmada anlamlı farklılığın nereden kaynaklandığını araştırmak için post hoc testlerinden tukey testi kullanılmıştır. Post hoc testlerinden tukey testi sonucunda apartmanda yaşayanlarla, başka yerlerde yaşayanlar arasında anlamlı bir farklılık ($p=0,036<0,05$) bulunmaktadır. Başka yerlerde yaşayan öğrencilerin adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri puan ortalaması apartmanda yaşayanlardan daha fazladır.

Çizelge 4.27: Yaşadığımız Yer Tipi Değişkeni İçin Tukey Çoklu Karşılaştırma Tablosu

		Ortalama Farkı	SH	P
Gecekondü	Apartman	-,23362	,24515	,776
	Lojman	-,67614	,39176	,311
	Başka	-,56384	,27004	,158
Apartman	Gecekondü	,23362	,24515	,776
	Lojman	-,44251	,30906	,480
	Başka	-,33021*	,12230	,036
Lojman	Gecekondü	,67614	,39176	,311
	Apartman	,44251	,30906	,480
	Başka	,11230	,32915	,986
Başka	Gecekondü	,56384	,27004	,158
	Apartman	,33021*	,12230	,036
	Lojman	-,11230	,32915	,986

SH: Standart hata

Araştırmanın on birinci alt problemi adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile anne ve babanın yaşamını büyük çoğunluğunu geçirdiği yerleşim yeri değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?” şeklinde belirlenmiştir. On birinci alt probleme yanıt bulmak amacıyla, anova analizi uygulanmıştır.

Çizelge 4.28: Adalet Alanı Olan Meslek Lisesini Tercih Etme Sebepleri İle Anne Ve Babanın Yaşamını Büyük Çoğunluğunu Geçirdiği Yerleşim Yeri Değişkeni Arasındaki İlişki

	n	Ort.	SS	F	p
Köy	8	2,4148	,54893	2,600	,035
Belde	441	2,6482	,66678		
İlçe Merkezi	5	3,0909	,90738		
İl Merkezi	33	2,9862	,93441		
Yurt Dışı	2	2,7273	0,00000		
Total	489	2,6721	,69230		

Çizelge 4.28’de adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile anne ve babanın yaşamını büyük çoğunluğunu geçirdiği yerleşim yeri değişkeni arasındaki ilişkiyi araştırmak için yapılan anova analizi sonucunda ($p=0,035>0,05$) olduğundan adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri puan ortalaması ile anne ve babanın yaşamını büyük çoğunluğunu geçirdiği yerleşim yeri değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Anlamlı farklılığın nereden kaynaklandığını araştırmak için post hoc testlerinden tukey testi kullanılmıştır. Post hoc testlerinden tukey testi sonucunda belde yaşayanlarla, il merkezinde yaşayanlar arasında anlamlı bir farklılık ($p=0,042<0,05$) bulunmaktadır. İl merkezinde yaşayanların adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri puan ortalaması belde yaşayanlardan daha fazladır.

Çizelge 4.29: Yaşamı Geçirilen Yerleşim Birimi Değişkeni İçin Tukey Çoklu Karşılaştırma Tablosu

		Ortalama Farkı	SH	P
Köy	Belde	-,23344	,24537	,876
	İlçe Merkezi	-,67614	,39211	,420
	İl Merkezi	-,57145	,27105	,218
	Yurt Dışı	-,31250	,54375	,979
Belde	Köy	,23344	,24537	,876
	İlçe Merkezi	-,44269	,30933	,608
	İl Merkezi	-,33801*	,12413	,042
	Yurt Dışı	-,07906	,48745	1,000
İlçe Merkezi	Köy	,67614	,39211	,420
	Belde	,44269	,30933	,608
	İl Merkezi	,10468	,33007	,998
	Yurt Dışı	,36364	,57545	,970
İl Merkezi	Köy	,57145	,27105	,218
	Belde	,33801	,12413	,042
	İlçe Merkezi	-,10468	,33007	,998
	Yurt Dışı	,25895	,50087	,986
Yurt Dışı	Köy	,31250	,54375	,979
	Belde	,07906	,48745	1,000
	İlçe Merkezi	-,36364	,57545	,970
	İl Merkezi	-,25895	,50087	,986

Araştırmanın on ikinci alt problemi adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile bu okulu bitirince üniversite sınavına girmeyi düşünüyor musunuz değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?" şeklinde belirlenmiştir. On ikinci alt probleme yanıt bulmak amacıyla, anova analizi uygulanmıştır.

Çizelge 4.30: Adalet Alanı Olan Meslek Lisesini Tercih Etme Sebepleri İle “Bu Okulu Bitirince Üniversite Sınavına Girmeyi Düşünüyor Musunuz” Değişkeni Arasındaki İlişki

	n	Ort.	SS	t	p
Evet	421	2,6582	,63767	-1,104	,000
Hayır	68	2,7580	,96601		

Çizelge 4.30’da adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile “bu okulu bitirince üniversite sınavına girmeyi düşünüyor musunuz” değişkeni varısındaki ilişkiyi araştırmak için yapılan bağımsız örneklem t testi sonucunda ($p=0.000<0.05$) olduğundan anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Üniversite sınavına girmek istemeyenlerin adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri puan ortalamaları üniversite sınavına girmek istemeyenlerden daha fazladır.

Araştırmanın on üçüncü alt problemi adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile yıllık bir fakülteye geçiş yapmak istiyorsanız üniversite sınavından hangi mesleğe ilişkin bir programı seçmeyi düşünüyorsunuz değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır? şeklinde belirlenmiştir. On üçüncü alt probleme yanıt bulmak amacıyla, anova analizi uygulanmıştır. Tablo 31’de adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile “4 yıllık bir fakülteye geçiş yapmak istiyorsanız üniversite sınavından hangi mesleğe ilişkin bir programı seçmeyi düşünüyorsunuz” değişkeni arasındaki ilişkiyi araştırmak için yapılan anova analizi sonucunda adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri puan ortalaması ile 4 yıllık bölüm tercihi arasında anlamlı bir farklılık($p=0,013<0,05$) bulunmaktadır.

Çizelge 4.31: Adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri ile “4 yıllık bir fakülteye geçiş yapmak istiyorsanız üniversite sınavından hangi mesleğe ilişkin bir programı seçmeyi düşünüyorsunuz” değişkeni arasındaki ilişki

	n	Ort.	SS	F	p
Üniversite Sınavına Girmek İstemiyor	68	2,3917	,61019	2,102	,013
Hukuk	344	2,7612	,70769		
Siyaset Bilimi	6	2,4924	,33944		
İşletme	13	2,6503	,82078		
Polis	6	2,7045	,51083		
Öğretmen	9	2,5455	,67726		
Kamu Yönetimi	8	2,3977	,56395		
Mühendis	8	2,3920	,70708		
Psikoloji	10	2,6682	,54379		
Sağlık Bilimleri	5	2,1636	,58175		
Yabancı Dil	5	2,1818	,24896		
Radyo Televizyon Gazetecilik	3	2,4697	,59324		
Tekstil	2	2,5909	,06428		
Rehberlik	2	3,1364	,32141		
Total	489	2,6721	,69230		

Anlamlı farklılığın nereden kaynaklandığını tespit etmek amacıyla post hoc testlerinden Tukey HSD testi kullanılmıştır. Çizelge 4.31’de Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi sonucunda üniversite sınavına girmek istemeyenlerle üniversite sınavında hukuk alanını tercih etmek isteyenler arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur($p=0,004<0,05$). Hukuk alanını tercih etmek isteyenlerin adalet alanı olan meslek lisesini tercih etme sebepleri puan ortalamaları üniversite sınavına girmek istemeyenlerden daha yüksektir.

5 SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1 Sonuç Ve Tartışma

Bu araştırma adalet meslek lisesi öğrencilerinin adalet meslek lisesini tercih sebeplerini araştırmak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla İstanbul'da bulunan adalet meslek lisesi öğrencileri arasından seçilen 490 kişiye anket uygulanarak anket sonuçları SPSS 22 programında değerlendirilmiştir.

Anket sonuçları aşağıdaki gibi özetlenebilir:

Araştırmaya katılanların %36.8 i erkek, %63.2 si kızlardan oluşmaktadır. Katılanların %70,3 ü 14-16 yaş aralığında , %29.7 si 17-19 yaş aralığındadır. Araştırmaya katılanların annelerinin eğitim durumu incelendiğinde; %35.4 ünün ilkökul mezunu, %23.9 unun ortaokul mezunu, %29.7 sinin lise ve dengi okul mezunu olduğu görülmektedir. %2 sinin okur yazar değil, %2.7 sinin okur yazar, %2.5 unun iki yıllık yüksekokul mezunu, %3.9 unun dört yıllık fakülte/yüksekokul mezunu olduğu görülmektedir. Katılanların %42.5 unun 1 kardeşi, %34.56 sınıfın iki kardeşi, %9.8 inin üç kardeşi, %2.2 sinin dört kardeşi, %2.9 unun beş ve daha fazla kardeşi bulunmaktadır. %8 inin ise kardeşi yoktur. Katılanların babalarının eğitim durumu incelendiğinde; %25.6 sınıfın ilkökul mezunu, %25.6 sınıfın ortaokul mezunu, %37 sinin lise ve dengi okul mezunu olduğu görülmektedir. %0.8 sinin okur yazar değil, %0.6 sınıfın okur yazar, %3.9 unun iki yıllık yüksekokul mezunu, %5.3 ünün dört yıllık fakülte/yüksekokul mezunu, %1.2 sinin yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %76.3 ünün annesi ev kadını, %11.2 si özel sektörde işçi, %4.5 u esnaf, %2 si kamu kuruluşunda işçi, %2.2 si serbest meslek sahibi, %2.2 si memur, %0.4 ü iş kadını, %1 i başka meslek sahibi olduğu sonucu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin annesinin %27.4 ü özel sektörde işçi, %6.3 ü memur, %5.1 i kamu kuruluşunda işçi, %19.2 si, esnaf, %5.7 si iş adamı, %12.3 ü

serbest meslek sahibi, %2.9 u işsiz, %20.7 si başka mesleklere sahip olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin Okul masraflarını kimin karşıladığı dağılımları incelendiğinde; %1 nin kendi karşıladığı, %97.3 ünün ailesinin karşıladığı, %1 inin akrabalarının karşıladığı, %0.4 ünün ailesi ve sosyal yardım kuruluşlarının karşıladığı (vakıf, dernek vb.), %0,2 sinin başkalarının karşıladığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyi incelendiğinde; %1 inin 0-600 TL ve daha az, %18 inin 601-900 TL, %27.6 sının 901-1500 TL, %31.7 sinin 1501-2500 TL, %26.6 sının 2500-4000 TL., %9.4 ünün 4000 TL ve üstü gelirlere sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin oturduğu ev tipi incelendiğinde; %1.6 sının gecekondu, %90.4 ünün Apartman, %1 inin lojman, %7 sinin başka evlerde oturduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin anne ve babalarının yaşamının büyük çoğunluğunu geçirdiği yerleşim birimi olarak %1.6 sının köyde, %9+0.2 sinin beldede, %1 inin ilçe merkezinde, %6.7 sinin il merkezinde, %0.4 ünün yurt dışında yaşamını geçirdiği sonucu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin evlerinde kendileri dahil kaç kişi yaşadığı incelendiğinde; %8.8 inin iki, %2,5 inin üç, %34,2 sinin dört, %53.4 ünün beş, %1.2 sinin altı kişi olarak evlerinde yaşadığı tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %86.1 i okulu bitirince üniversite sınavına girmek istediği, %13.9 unun ise sınava girmek istemediği sonucu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin %13.9 u üniversite sınavına girmek istemediğini, %70,3 hukuk, %1.2 si siyaset bilimi, % 2,7 si işletme, %1.2 si polis, %1,8 i öğretmen, %1.6 sı kamu yönetimi, %1,6 sı mühendis, %2 si psikoloji, %1 i sağlık bilimleri, %1,0 i yabancı dil, %0,6 sı radyo televizyon gazetecilik, % 0.4 ü tekstil, %0.4 ü rehberlik alanlarında üniversitede eğitim almak istediklerini belirtmişlerdir.

Ölçek soruları incelendiğinde en fazla katılıma sahip olan (Ort.=3,5235) “böyle bir okulu bitirmenin gelecek yaşantımda (sosyal mevki, ekonomik kazanç, işe kolay girme vb.) avantajlar sağlayacak olması” ifadesidir. En az katılıma sahip olan (Ort.=1,8855) ifadenin ise “komşularımızın yönlendirilmesi” ifadesi olduğu görülmüştür.

Adalet alanı olan meslek lisesi öğrencilerinin adalet meslek lisesini tercih sebeplerini ile Cinsiyet değişkeni arasındaki anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Erkek öğrencilerin Adalet alan meslek lisesi öğrencilerinin adalet meslek lisesini tercih sebeplerini puan ortalamaları kızlardan daha yüksektir. Harnquist (1978 akt: Tessaring, 1998). Bireyin cinsiyetinin bireysel eğitim tercihini etkilediğini belirtmektedir.

Adalet alan meslek lisesi öğrencilerinin adalet meslek lisesini tercih sebeplerini ile yaş değişkeni anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Adalet alan meslek lisesi öğrencilerinin adalet meslek lisesini tercih sebeplerini ile kardeş sayısı değişkeni arasındaki anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Tezcan (1997) Ailedeki kardeş sayısının çocuk için ayrılan eğitim bütçesini etkilediğini, çocuğun evde ders çalışma ortamını ve okul başarısını, okul tercihlerini etkilediğini öne sürmektedir.

Adalet alan meslek lisesi öğrencilerinin adalet meslek lisesini tercih sebeplerini ile anne eğitim durumu değişkeni arasındaki anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Adalet alan meslek lisesi öğrencilerinin adalet meslek lisesini tercih sebeplerini ile baba eğitim durumu değişkeni arasındaki anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Atalay, Konaş, Beyazıt ve Madenoğlu'nun (1992) anne ve babanın eğitim durumu da çocuğun okul tercihlerinin arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit etmişlerdir. Anne baba eğitim seviyesi düşük olan çocukların daha çok meslek liselerini tercih ettikleri, eğitim seviyesi yükseldikçe daha çok genel liseleri tercih ettiklerini saptamışlardır.

Adalet alanı olan meslek lisesi öğrencilerinin adalet meslek lisesini tercih sebeplerini ile anne mesleği değişkeni arasındaki anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Adalet alan meslek lisesi öğrencilerinin adalet meslek lisesini tercih sebeplerini ile baba mesleği değişkeni arasındaki anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Ailede verilen eğitimden toplumun beklentisi erkek çocukların babalarının mesleklerini ve davranışlarını; kız çocukların ise annesinin davranışlarını benimseyerek davranış haline getirmesidir. Ankara Yıldırım Beyazıt Sanat Enstitüsü'nde 1956-1971 döneminde kayıtlı öğrencilerin babalarının meslekleri incelendiğinde; memur ve öğretmenlerin %34.08 ile birinci, çiftçilerin ise %12.96 ile ikinci sırada, işçilerin yüzde 9.60 ile üçüncü sırada oldukları görülmüştür (Tezcan, 1997:134-135).

Adalet alanı olan meslek lisesi öğrencilerinin adalet meslek lisesini tercih sebeplerini ile okul masraflarını kimin karşıladığı görülmüştür. Değişkeni arasındaki anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Aile geliri veya çocuğun aile gelirine katkısının olması da çocuğun eğitim hayatını etkileyebilmektedir. Çalışmak zorunda olan ve aile gelirine katkısı olan çocukların bireysel eğitim tercihleri gelir düzeyi iyi olan çocuklara göre farklı olabilmektedir (Tansel 1998, Tomul 2007, Gürler, Turgutlu, Kırıcı ve Üçdoğruk, 2007).

Adalet alanı olan meslek lisesi öğrencilerinin adalet meslek lisesini tercih sebeplerini ile aile geliri değişkeni arasındaki anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Yapılan araştırmalarda ailelerin gelir seviyesinin öğrencilerin bireysel okul tercihlerinde etkili olduğu tespit edilmiştir (Pucel, 1972; Furlong, 1993; Ünal, 1996). Ailenin, gelir seviyesinin iyi düzeyde olması eğitim alma isteğini olumlu, gelirin düşük düzeyde olması ise olumsuz yönde etkilemektedir. İlgili alan yazında Tansel (1998), Tomul (2007), Gürler, Turgutlu, Kırıcı ve Üçdoğruk (2007) tarafından yapılan araştırmalar da bu bilgileri desteklemektedir. Gelir düzeyi düşük olan bölgelerde, aileler çocuğun okula devam etmesi yerine, buldukları koşullar sebebiyle gelir sağlayıcı bir işte çalışmaya da yönlendirebilmektedir.

Adalet alanı olan meslek lisesi öğrencilerinin adalet meslek lisesini tercih sebeplerini puan ortalaması ile yaşadığınız yer tipi değişkeni arasındaki anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Başka yerlerde yaşayan öğrencilerin Adalet alan meslek lisesi öğrencilerinin adalet meslek lisesini tercih sebeplerini puan ortalaması apartmanda yaşayanlardan daha fazladır. Tezcan (1997) kötü konutta yaşam koşullarının çocuğun bireysel eğitim tercihlerini etkilediğini belirtmektedir.

Adalet alanı olan meslek lisesi öğrencilerinin adalet meslek lisesini tercih sebeplerini puan ortalaması ile anne ve babanın yaşamını büyük çoğunluğunu geçirdiği yerleşim yeri değişkeni arasındaki anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. İl merkezinde yaşayanların Adalet alan meslek lisesi öğrencilerinin adalet alanı olan meslek lisesini tercih sebeplerini puan ortalaması beldede yaşayanlardan daha fazladır.

“Bilgi ve becerilerime en uygun okul olması” sorusu ile “zabıt katipliği mesleğini çok sevdiğim için” soruları arasındaki ilişkiyi araştırmak için yapılan analiz sonucunda bu iki soru arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Adalet alan meslek lisesi öğrencilerinin adalet meslek lisesini tercih sebeplerini ile “bu okulu bitirince üniversite sınavına girmeyi düşünüyor musunuz” değişkeni anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Üniversite sınavına girmek istemeyenlerin Adalet alanı meslek lisesi öğrencilerinin adalet meslek lisesini tercih sebeplerini puan ortalamaları üniversite sınavına girmek istemeyenlerden daha fazladır.

Adalet alanı olan meslek lisesi öğrencilerinin adalet meslek lisesini tercih sebeplerini puan ortalaması ile 4 yıllık bölüm tercihi arasında anlamlı bir farklılık($p=0,013<0,05$) bulunmaktadır. Üniversite sınavına girmek istemeyenlerle üniversite sınavında hukuk alanını tercih etmek isteyenler arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Hukuk alanını tercih etmek isteyenlerin Adalet alan meslek lisesi öğrencilerinin adalet meslek lisesini tercih sebeplerini puan ortalamaları üniversite sınavına girmek istemeyenlerden daha yüksektir.

5.2 Öneriler

Meslek liselerinin en büyük problemlerinden biri olan kat sayı sorununun 2012 yılı itibariyle kalkması ve öğrencilerin ilköğretim sonrası TEOG sınavdan aldıkları puanlara okullara göre belli puan aralığındaki öğrencileri alması ayrıca meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş hakkı bulunması meslek liselerini daha çekici hale getirmiştir.

Meslek Liseleri sınav ve puanla girilen okullar olduğundan eski meslek lisesi algısında değişmiş, bir çok alanda bir çok yeni dal açılmıştır. Değişen meslek lisesi algısıyla talep artmış fakat artan taleplede ilişkili olarak yetersiz fiziksel alt yapı, güncellenmemiş müfredat, derslik başına düşen öğrenci sayısı çok artmış sınıflar ortaya çıkmıştır.

Bugün hala hak ettiği değeri göremeyen meslek lisesi eğitiminin hem kalitenin arttırılması hem de daha aktif olarak ülke ekonomisine katkıda bulunabilmesi için

- “ müfredat” ve “ olan bilgisi” geliştirilerek uygulamalı alanda öğrencilerin de görüşleri alınarak işbirliğine gidilmesi,

- Sınavsız yüksekokullara geçen öğrencilerin 4 yıllık fakülterlere dikey geçiş şartlarının kolaylaştırılması ve fakülterlere dikey geçiş yapmak isteyen meslek lisesi öğrencilerine daha fazla kontenjan ayrılması,
- Maliyeti yüksek olan meslek lisesi ekipman ve teçhizatı için daha fazla bütçe ayrılması ve böylelikle donanım yetersizliğinin minimuma indirmeli,
- Meslek eğitiminde kaliteyi arttırmak için bilgi, birikim, donanım yüksek alanında geniş bilgi ve tecrübeye sahip kişiler tarafından derslerin verilmesi,
- İşletmelerde Beceri Eğitimi alan öğrencilerin düzenli olarak işyeri ziyaretlerinin yapılarak haftalık/aylık raporlandırılıp, eksikler tespit edilmeli,
- Meslek lisesinde her yıl aynı müfredat kullanılmamalı alanında yetkin kişiler tarafından hazırlanan raporlar doğrultusunda her yıl yenilenmeli,
- Okulda alınan teorik bilgi ve uygulama arasındaki ilişki işi analiz edilmeli, eksikler giderilmeli,
- Meslek liselerinin giriş puanları yükseltilerek öğrenci kalitesi arttırılmalı,
- Teknolojik gelişmeler yakından takip edilerek, okul teçhizatları 2-3 yılda bir yenilenecek, güncellenmeli,
- Değişen ve gelişen dünyada yeni iş alanları takip edilerek mesleki eğitimde yeni alan ve dalların açılması,
- Mezun öğrencilerin eğitim aldıkları alanda istihdamlarını sağlama konusunda çalışmalar yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Ak R., Ak B. B.** (2011). *Eğitim Buiyüme İlişkisi Yazımı Üzerine Bir Değerlendirme, Bilgi Ekonomisi*, İstanbul Teknik Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları, S. 163-164.
- Akyüz, Y.** (1999). *Türk Eğitim Tarihi*, 7.baskı, Alfa, İstanbul, s.125.
- Aksan, H.** (1986). *Ortaöğretimde Eğitim Talebinin Belirleyicileri*, Yüksek Lisans Tezi(yayımlanmamış), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Alkan C., Doğan H., Sezgin İ.** (1996). *Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları*, Gazi Büro Kitabevi, (3. Baskı),Ankara.
- Berberoğlu, N.** (1995). *Çalışma Ekonomisi Anadolu Üniversitesi Yayınları*, Eskişehir.
- Barutçu, P.** (1994). *Ticaret Turizm Meslek Liselerine Olan Bireysel Talebi Etkileyen Etkenlerin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Binici, H Ve Arı, N.** (2004). *Mesleki ve Teknik Eğitimde Arayışlar*, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24(3), 383-396.
- Buğday, H.** (2007). *THE POLITICAL Implications Of Vocational Education And Training Policy Of The European Union: A Case Study Of Svet Project*; İstanbul Marmara Üniversitesi.
- Ceyhan, E.** (2004). *Türk Eğitim Tarihi Kronolojisi*, Erdal Ceyhan, Ulusal Bellek, Edirne, s.20.
- Çakar, S.** (1999). *Ortaöğretim Tercihini Etkileyen Etkenlerin Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 97 s.
- Çelik, G.Y.** (2013). *Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP)in Değerlendirilme*, Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çilenti, K.** (1988). *Türkiye'de Mesleki Eğitim Sorunları*, Ankara.
- Demir, E., şen H. ř.** (2009). *Ege Eğitim Dergisi*, (10) 2: 39-59 *Cumhuriyet Dönemi Mesleki Ve Teknik Eğitim Reformları*.
- Dikmen, S.** (2007). *Ortaöğretimde Mesleki Ve Teknik Eğitim Tercihine Etki Eden Etkenlerin Belirlenmesi*, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bilim Uzmanlığı Tezi, Zonguldak.
- Doğan, H.** (1983). *Cumhuriyet Döneminde Eğitim İstanbul: MEB Bilim Ve Kültür Eserleri Dizisi*.
- Doğan H., Ulusoy A. Ve Hacıoğlu F.** (1997). *Okul Sanayi İlişkiler: Okuldan İş Hayatına Geçiş*, Ankara.
- Doğan, H.** (1983). *Mesleki ve Teknik Eğitimin İlkeleri Ve Gelişmesi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi 2, s.190-202.DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) 2006, Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ankara, (Erişim Tarihi 01.06.2016).

- Ertl, H.** (2003). *The European Union and education and training: an overview of policies and initiatives*, In Philips, D. & Ertl, H. (Eds.). *Implementing European Union education and training policy*, (pp. 13- 39).
- Eşme, İ.** (2007). *"Mesleki ve teknik eğitimin bugünkü durumu ve sorunlar."* TC YÖK Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansı.
- Field, J.** (1998). *European Dimensions, Education, Training and the European Union*.
- Hoşgörür V., Gezgin G.** (2005). *Ekonomik Ve Sosyal Kalkınmada Eğitim*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi, cilt2, sayı2, s.1-10.
- Gültekin S.,** (2004). *Dünya'da Ve Türkiye' De Mesleki Teknik Eğitim, Türkiye' De Mesleki Teknik Eğitimin Sorunları*, İktisadi Araştırmalar Vakfı, İstanbul, S.36.
- Gürler, Ö. K.,**(2007) et al. "Türkiye'de eğitim talebi belirleyicileri." *Finans Politik Ekonomik Yorumlar* 44.512 : 89-101.
- Korkmaz Ö., Tunç S.** (2010). *Mesleki Teknik Eğitim Öğretmenlerinin Bilgisayar Ve İnternet Temelli Öğretim Materyallerinden Yararlanmaya İlişkin Görüşler*, Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt:11 Sayı:3, 263-276
- MEB (2008).** Beceri Eğitimin Değerlendirilmesi Yönetmeliği.
- MEB (2011).** Adalet Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara.
- METARGEM** (Mesleki Ve Teknik Araştırma Geliştirme Merkezi Başkanlığı) (197). *Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki Ve Teknik Eğitim Araştırma Ve Geliştirme Merkezi*, Ankara, Milli Eğitim Basımevi.
- Moenjak, T., Worswick, C.** (2003). *Vocational Education in Thailand: A Study of Choice and Returns*, *Economics of Education Review*, Vol 22, pp. 99-107.
- Mutaf, S.** (1995). *Endüstri Meslek, Teknik, Anadolu Meslek, Anadolu Teknik Liselerine Olan Eğitim Talebini Etkileyen Etkenlerin Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 60 s.
- Muslu, A.** (2010). *Türkiye'de Mesleki Eğitim Almış Nüfusun İstihdam Sorunları Ve Çözüm Önerileri*, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi , Sakarya.
- Petrini, F.** (2004). *The Common Vocational Training Policy in the EEC from 196-1 to 1972*. *European Journal of Vocational Training* 32, (1:May - August) , s.45-53.
- Pucel, D. J., H. F. Nelson, and D. A. Mohamed.** ." (1972)."The Ability of Standardized Test Instruments to Predict Training Success and Employment Success.
- Radmard, S.** (2014). *İran'ın Mesleki Ve Teknik Ortaöğretim Okullarındaki Sayısal Gelişmeler*, Anemon, Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 2 Sayı1.
- Sezgin, İ.** (1994). *Mesleki Teknik Eğitimde Program Geliştirmek*, Gazi Büro Kitapevi Ankara.
- Süer, H. M.** (2007). *Ticaret Meslek Liseleri'nde Muhasebe Eğitimi*, TURAN Kemal, *Ahilikten Günümüze Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihi Gelişimi*, s.51.
- Şahin İ. , Fındık T.** (2008). *Türkiye' de Mesleki Ve Teknik Eğitim: Mevcut Durum, Sorunlar Ve Çözüm Önerileri*, TSA, Sayı3, s.65-66.

- Jensen, Christian S., Tansel, A** et al. "The consensus glossary of temporal database concepts—february 1998 version." *Temporal Databases: Research and Practice*. Springer Berlin Heidelberg, 1998. 367-405.
- Tomul, E.** "Türkiye 'de Eğitime Katılım Üzerinde Gelirin Etkisi." *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 22.22 (2007): 122-131.
- Tosun, T.** (2010). *Tanzimat'tan Günümüze Türkiye'de Mesleki Ve Teknik Eğitim Politikaları* Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Tuna, O.** (1973). *Türkiye' de Mesleki ve Teknik Eğitim*, Ayyıldız, Ankara, s.22.
- Turan, K.** (1996). Ahilikten Günümüze Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihi Gelişimi, İstanbul: Marmara Üniversitesi ilahiyat Vakfı Yayınları, S.32-33 .
- Türkmen, F.** (2002). "Eğitimin Ekonomik ve Sosyal Faydaları ve Türkiye'de Eğitim Ekonomik Büyüme İlişkisinin Araştırılması", Ankara: DPT, Uzmanlık Tezi. DPT 2665. Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü, , (ss.4-21.).
- Ünal, L. Işıl.** (1996). "Eğitim ve yetiştirme ekonomisi." *Ankara: Epar Yayınları*
- Ünlüeser S. T.** (2007). *Mesleki Teknik Eğitimin Gelişimi ve Teknik Öğretmen Yetiştirmede Karşılaşılan Zorluklar*, Yayınlanmamış Lisansüstü Eğitim Tezi, Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ünsür, A.** (1998). Cumhuriyetin Kuruluşunun 75. Yılında İnsan Kaynaklarımızın Mesleki Eğitim Suretiyle Geliştirilmesi Meselesi, Ekonomi V Yönetim, Sakarya Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, Sakarya
- Yang, J.** (1998). *General or Vocational? The Tough Choice In The Chinese Education Policy*, *International Journal of Educational Development*, Vol 18, pp 289-304.
- Yağcızeybek, S.** (2008). *Yeterliliğe dayalı eğitim: Mesleki eğitime etkili ve gerçekçi bir yaklaşım.* < <http://ankara.meb.gov.tr/dergi/4716pdf> >, (Erişim tarihi: 13.05.2015).
- Yolcu, H.** (2011). *Kız Meslek Liselerine Olan Bireysel Eğitim İstemini Etkileyen Etkenler:Kastamonu İli Örneği*, *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory And Practice]*, 17(3), S.453-483.
- Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihçesi, < <http://etogm.meb.gov.tr> >. (12.05.2016)
- Mesleki Eğitimin Tarihçesi, << <http://www.etogm.meb.gov.tr>, (18.05.2016)

EKLER

Ek 1:Valilik Yazışması

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.5410956
Konu: Belgin DÖNMEZ ÖZBARAN

26.05.2015

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi:a) İstanbul Aydın Üniversitesi'nin 09.05.2015 tarih ve 2169 sayılı yazısı.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tek. Gn Md. 07.03.2012 tarih ve 3616 sayılı 2012/13 nolu gen.
c) Millî Eğitim Araştırma ve Anket Komisyonunun 25.05.2015 tarihli tutanağı.

İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Belgin DÖNMEZ ÖZBARAN'ın "*Ortaöğretimde Mesleki ve Teknik Eğitim Talebini Etkileyen Etkenler (İstanbul İli Örneği)*" konulu tezi kapsamında, araştırma ekli listede bulunan okullarda; kişisel bilgi formu ve anket uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının; söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim -öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Dr. Muammer YILDIZ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
26.05.2015

Yusuf Ziya KARACAEV
Vali a.
Vali Yardımcısı

- Ek:1- Genelge
2- Komisyon Tutanağı
3- Okul Listesi

İl Millî Eğitim Müdürlüğü D/Blok Bab-1 Ali Cad. No:13 Çağaloğlu
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Ek 2:Üniversite Yazışması

**T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü**

Sayı : 59090411-44-E.5470933
Konu: Belgin DÖNMEZ ÖZBARAN

28.05.2015

**İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
(Sosyal Bilimler Enstitüsüne)**

İlgi: a) 09.05.2015 tarih ve 2169 sayılı yazınız.
b) Valilik Makamının 26.05.2015 tarih ve 5410956 sayılı oluru.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Belgin DÖNMEZ ÖZBARAN'ın "*Ortaöğretimde Mesleki ve Teknik Eğitim Talebini Etkileyen Etkenler (İstanbul İli Örneği)*" konulu tezine dair araştırma çalışması hakkındaki ilgi (a) yazınız ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, *uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması*, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılmasını, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim -öğretimi aksatmayacak şeklide ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Murat ADALI
Müdür a.
Şube Müdürü

EK:1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

İl Millî Eğitim Müdürlüğü D/Blok Bab-1 Ali Cad.No:13 Cağaloğlu
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden b098-a1a7-3adc-9bcb-6e6b kodu ile teyit edilebilir.

Ek 3: ADALET ALANI OLAN MESLEK LİSELERİNE TALEBİ ETKİLEYEN ETKENLER ÖLÇEĞİ

KİŞİSEL BİLGİLER

Bu anket öğrencilerin Adalet Alanı olan Meslek Liseleri tercih sebeplerini incelemek için düzenlenmiştir. Amaç, öğrencilerin bu tür okulları tercih etme sebeplerinin ortaya konması ve incelenmesidir. Bilgiler saklı tutulacak ve sadece bu çalışma için kullanılacaktır. Verdiğiniz bilgiler son derece önemli olduğundan titizlikle ve özenle cevaplamanız rica olunur.

Bu bölümde, size ve ailenize ilişkin bilgiler yer almaktadır. Lütfen uygun seçeneği (X) işareti ile işaretleyiniz.

1. Cinsiyetiniz nedir?

1. () Kız

2. () Erkek

2. Yaşınız? :

3. Sizin dışınızda kardeş sayınız nedir?

1. () Bir

2. () İki

3. () Üç

4. () Dört

5 () Beş ve daha fazla

4. Anne ve babanızın eğitim durumu nedir?

	Anne	Baba
1. Okur- yazar değil.	()	()
2. Okur- yazar	()	()
3. İlkokul mezunu	()	()
4. Ortaokul mezunu	()	()
5. Lise ve dengi okul mezunu	()	()
6. İki yıllık yüksekokul mezunu	()	()

7. Üç yıllık yüksekokul mezunu	()	()
8. Dört yıllık fakülte/ yüksekokul mezunu	()	()
9. Yüksek lisans mezunu	()	()
10. Doktora mezunu	()	()
5. Anne ve babanızın mesleği nedir?	Anne	Baba
1. Ev kadını	()	()
2. Çiftçi	()	()
3. Kamu kuruluşunda işçi	()	()
4. Özel sektörde işçi	()	()
5. Memur	()	()
6. Esnaf (Bakkal, kırtasiyeci, konfeksiyoncu vb.	()	()
7. İş kadını (Fabrika sahibi)	()	()
8. İş adamı (Fabrika sahibi)	()	()
9. Serbest meslek (Avukat, mühendis, doktor vb.)	()	()
10. Subay ve Astsubay	()	()
11. İşsiz	()	()
12. Başka (Lütfenyazınız.....)		

6. Anne veya babanız memur ise görevi nedir?

1. Annem (.....)

2. Babam (.....)

7. Okul masraflarını nasıl ve kimler karşılamaktadır?

- 1. Kendim karşılıyorum
- 2. Ailem karşılıyor
- 3. Akrabalarım karşılıyor
- 4. Ailem ve Sosyal yardım kuruluşları karşılıyor (Vakıf, Dernek, vb.)
- 5. Başka (Lütfen yazınız.....)

8. Ailenizin gelir düzeyi nedir?

- 1. 0- 600 TL ve daha az
- 2. 601- 900 TL
- 3. 901- 1500 TL
- 4. 1501-2500 TL
- 5. 2500 – 4000 TL
- 6. 4000 TL ve üstü

9. Oturduğunuz evin tipi nedir?

- 1. Gecekonu
- 2. Apartman
- 3. Lojman
- 4. Başka (Lütfen yazınız.....)

10. Anne ve babanız yaşamının büyük çoğunluğunu hangi yerleşim biriminde geçirdi?

- 1. Köy
- 2. Belde
- 3. İlçe merkezi
- 4. İl merkezi
- 5. Yurt dışı

11. Evinizde siz dahil kaç kişi yaşıyorsunuz?

☐ 1. İki	☐ 5. Altı
☐ 2. Üç	☐ 6. Yedi
☐ 3. Dört	☐ 7. Sekiz
☐ 4. Beş	☐ 8. Dokuz

ADALET ALANI OLAN MESLEK LİSELERİNE ÖĞRENCİLERİN BU OKULU TALEP ETMELERİNDE ETKİLİ OLAN ETKENLER

Bu bölümde, Adalet alanı olan meslek lisesi öğrencilerinin bu okulu talep etmelerinde etkili olan görüşlere ilişkin çeşitli ifadelere yer verilmiştir. Her ifadenin karşısına da katılma dereceleri “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, ”Katılıyorum” “Kesinlikle Katılıyorum” biçiminde sıralanmıştır. Belirtilen her ifadeye ilişkin katılma derecesini, size en uygun gelen seçeneğe (X) işareti koyarak belirtiniz. Lütfen tüm maddelerde görüşünüzü belirtiniz.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Bilgi ve becerilerime en uygun okul olması	☐	☐	☐	☐	☐
2. Zabıt Kâtipliği mesleğini çok sevdiğim için	☐	☐	☐	☐	☐
3. Zabıt Kâtipliği mesleğinin çok saygın ve statüsünün yüksek bir meslek olması.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Anne veya babamın tercihi	☐	☐	☐	☐	☐
5. Arkadaşlarımın çoğunun bu okula gitmesi.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Bir önceki okuldaki öğretmenlerimin tercihi .()	☐	☐	☐	☐	☐
7. Komşularımızın yönlendirilmesi	☐	☐	☐	☐	☐
8. Kendi kişisel kararım	☐	☐	☐	☐	☐
9. Böyle bir okulu bitirmenin gelecek yaşantımda(sosyal mevki, ekonomik kazanç, işe kolay girme vb.) avantajlar sağlayacak olması.	☐	☐	☐	☐	☐

10. Ailemin bütçesinin sadece bu okulda öğrenim görmeme uygun olması. () () () () ()
11. Bu okul bitirince hemen işe başlayacağıma inandığım için () () () () ()
12. Oturduğum yere çok yakın olması () () () () ()
13. Bu okulda okuyanlara parasal ve sosyal yardımlar yapılması. () () () () ()
14. Bu okulda diğer okullardan daha nitelikli öğretim yapılması. () () () () ()
15. Bu okulunun öğretmenlerinin çok nitelikli olması. () () () () ()
16. Bu okulların fiziksel donanımının çok iyi olması () () () () ()
17. Bu okulda çok disiplinli bir eğitim verilmesi. () () () () ()
18. Bu okulu bitirenlerin büyük çoğunluğunun yüksek öğretimi kazanması. () () () () ()
19. Sınıf mevcutlarının az olması. () () () () ()
20. Devletin bu tür eğitime verdiği önem yaptığı tanıtım teşvik () () () () ()
21. Hem çalışıp hem okuma olanağı sağlaması. () () () () ()
22. Çevremizde bu okuldaki mezun kişilerin olması. () () () () ()

23. Bu okulu bitirince üniversite sınavına girmeyi düşünüyor musunuz?

() 1. Evet (Cevabınız evet ise lütfen 24. soruyu da cevaplayınız)

() 2. Hayır

24. 4 yıllık bir fakülteye geçiş yapmak istiyorsanız üniversite sınavında hangi mesleğe ilişkin bir programı seçmeyi düşünüyorsunuz?

(Lütfen yazınız)

Anket bitmiştir katıldığınız ve zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.

Ek 4: ÖLÇME ARACININ İZİN YAZISI

21:58 From:

To:02125740255

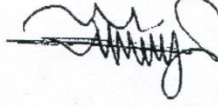
Page:2/2

İZİN BELGESİ

"İMAM HATİP LİSELERİNE TALEBİ ETKİLEYEN ETMENLER" ADLI TEZİMDE KENDİ GELİŞTİRDİĞİM VE KULLANDIĞIM ÖLÇEĞİMİ BELGİN ÖZBARAN'IN KENDİ ÇALIŞMALARINDA KULLANMASINDA HIÇ BİR SAKINCA YOKTUR.

10.11.2014

MUSA ALTUN SARAY

Çizelge A.1: “4 yıllık bir fakülteye geçiş yapmak istiyorsanız alan tercihi” değişkeni için Tukey HSD Çoklu karşılaştırma tablosu

		Ortalama Farkı	SH	P
üniversite sınavına girmek istemiyor	Hukuk	-,36952*	,09056	,004
	siyaset bilimi	-,10071	,29060	1,000
	İşletme	-,25864	,20655	,993
	Polis	-,31283	,29060	,999
	Öğretmen	-,15374	,24204	1,000
	kamu yönetimi	-,00602	,25505	1,000
	Mühendis	-,00033	,25505	1,000
	Psikoloji	-,27647	,23110	,996
	sağlık bilimleri	,22807	,31618	1,000
	yabancı dil	,20989	,31618	1,000
	radyo televizyon gazetecilik	-,07799	,40255	1,000
	Tekstil	-,19920	,48954	1,000
	Rehberlik	-,74465	,48954	,963
Hukuk	üniversite sınavına girmek istemiyor	,36952*	,09056	,004
	siyaset bilimi	,26881	,28099	1,000
	İşletme	,11088	,19279	1,000
	Polis	,05669	,28099	1,000
	Öğretmen	,21578	,23041	1,000
	kamu yönetimi	,36350	,24404	,969
	Mühendis	,36919	,24404	,965
	Psikoloji	,09305	,21889	1,000
	sağlık bilimleri	,59760	,30737	,801
	yabancı dil	,57941	,30737	,834
	radyo televizyon gazetecilik	,29153	,39567	1,000
	Tekstil	,17032	,48390	1,000
	Rehberlik	-,37513	,48390	1,000
siyaset bilimi	üniversite sınavına girmek istemiyor	,10071	,29060	1,000
	Hukuk	-,26881	,28099	1,000
	İşletme	-,15793	,33678	1,000

	Polis	-,21212	,39396	1,000
	Öğretmen	-,05303	,35963	1,000
	kamu yönetimi	,09470	,36851	1,000
	Mühendis	,10038	,36851	1,000
	Psikoloji	-,17576	,35237	1,000
	sağlık bilimleri	,32879	,41319	1,000
	yabancı dil	,31061	,41319	1,000
	radyo televizyon gazetecilik	,02273	,48250	1,000
	Tekstil	-,09848	,55714	1,000
	Rehberlik	-,64394	,55714	,997
İşletme	üniversite sınavına girmek istemiyor	,25864	,20655	,993
	Hukuk	-,11088	,19279	1,000
	siyaset bilimi	,15793	,33678	1,000
	Polis	-,05420	,33678	1,000
	Öğretmen	,10490	,29589	1,000
	kamu yönetimi	,25262	,30662	1,000
	Mühendis	,25830	,30662	1,000
	Psikoloji	-,01783	,28701	1,000
	sağlık bilimleri	,48671	,35908	,986
	yabancı dil	,46853	,35908	,990
	radyo televizyon gazetecilik	,18065	,43706	1,000
	Tekstil	,05944	,51829	1,000
	Rehberlik	-,48601	,51829	1,000
	Polis	üniversite sınavına girmek istemiyor	,31283	,29060
Hukuk		-,05669	,28099	1,000
siyaset bilimi		,21212	,39396	1,000
İşletme		,05420	,33678	1,000
Öğretmen		,15909	,35963	1,000
kamu yönetimi		,30682	,36851	1,000
Mühendis		,31250	,36851	1,000
Psikoloji		,03636	,35237	1,000
sağlık bilimleri		,54091	,41319	,990
yabancı dil		,52273	,41319	,993

	radyo televizyon gazetecilik	,23485	,48250	1,000
	Tekstil	,11364	,55714	1,000
	Rehberlik	-,43182	,55714	1,000
Öğretmen	üniversite sınavına girmek istemiyor	,15374	,24204	1,000
	Hukuk	-,21578	,23041	1,000
	siyaset bilimi	,05303	,35963	1,000
	İşletme	-,10490	,29589	1,000
	Polis	-,15909	,35963	1,000
	kamu yönetimi	,14773	,33157	1,000
	Mühendis	,15341	,33157	1,000
	Psikoloji	-,12273	,31352	1,000
	sağlık bilimleri	,38182	,38060	,999
	yabancı dil	,36364	,38060	1,000
	radyo televizyon gazetecilik	,07576	,45490	1,000
	Tekstil	-,04545	,53342	1,000
	Rehberlik	-,59091	,53342	,998
	kamu yönetimi	üniversite sınavına girmek istemiyor	,00602	,25505
Hukuk		-,36350	,24404	,969
siyaset bilimi		-,09470	,36851	1,000
İşletme		-,25262	,30662	1,000
Polis		-,30682	,36851	1,000
Öğretmen		-,14773	,33157	1,000
Mühendis		,00568	,34118	1,000
Psikoloji		-,27045	,32367	1,000
sağlık bilimleri		,23409	,38900	1,000
yabancı dil		,21591	,38900	1,000
radyo televizyon gazetecilik		-,07197	,46196	1,000
Tekstil		-,19318	,53945	1,000
Rehberlik		-,73864	,53945	,985
Mühendis		üniversite sınavına girmek istemiyor	,00033	,25505
	Hukuk	-,36919	,24404	,965
	siyaset bilimi	-,10038	,36851	1,000

	İşletme	-,25830	,30662	1,000
	Polis	-,31250	,36851	1,000
	Öğretmen	-,15341	,33157	1,000
	kamu yönetimi	-,00568	,34118	1,000
	Psikoloji	-,27614	,32367	1,000
	sağlık bilimleri	,22841	,38900	1,000
	yabancı dil	,21023	,38900	1,000
	radio televizyon gazetecilik	-,07765	,46196	1,000
	Tekstil	-,19886	,53945	1,000
	Rehberlik	-,74432	,53945	,984
Psikoloji	üniversite sınavına girmek istemiyor	,27647	,23110	,996
	Hukuk	-,09305	,21889	1,000
	siyaset bilimi	,17576	,35237	1,000
	İşletme	,01783	,28701	1,000
	Polis	-,03636	,35237	1,000
	Öğretmen	,12273	,31352	1,000
	kamu yönetimi	,27045	,32367	1,000
	Mühendis	,27614	,32367	1,000
	sağlık bilimleri	,50455	,37374	,987
	yabancı dil	,48636	,37374	,990
	radio televizyon gazetecilik	,19848	,44918	1,000
	Tekstil	,07727	,52855	1,000
	Rehberlik	-,46818	,52855	1,000
sağlık bilimleri	üniversite sınavına girmek istemiyor	-,22807	,31618	1,000
	Hukuk	-,59760	,30737	,801
	siyaset bilimi	-,32879	,41319	1,000
	İşletme	-,48671	,35908	,986
	Polis	-,54091	,41319	,990
	Öğretmen	-,38182	,38060	,999
	kamu yönetimi	-,23409	,38900	1,000
	Mühendis	-,22841	,38900	1,000
	Psikoloji	-,50455	,37374	,987
	yabancı dil	-,01818	,43156	1,000

	radyo televizyon gazetecilik	-,30606	,49832	1,000
	Tekstil	-,42727	,57090	1,000
	Rehberlik	-,97273	,57090	,914
yabancı dil	üniversite sınavına girmek istemiyor	-,20989	,31618	1,000
	Hukuk	-,57941	,30737	,834
	siyaset bilimi	-,31061	,41319	1,000
	İşletme	-,46853	,35908	,990
	Polis	-,52273	,41319	,993
	Öğretmen	-,36364	,38060	1,000
	kamu yönetimi	-,21591	,38900	1,000
	Mühendis	-,21023	,38900	1,000
	Psikoloji	-,48636	,37374	,990
	sağlık bilimleri	,01818	,43156	1,000
	radyo televizyon gazetecilik	-,28788	,49832	1,000
	Tekstil	-,40909	,57090	1,000
	Rehberlik	-,95455	,57090	,925
radyo televizyon gazetecilik	üniversite sınavına girmek istemiyor	,07799	,40255	1,000
	Hukuk	-,29153	,39567	1,000
	siyaset bilimi	-,02273	,48250	1,000
	İşletme	-,18065	,43706	1,000
	Polis	-,23485	,48250	1,000
	Öğretmen	-,07576	,45490	1,000
	kamu yönetimi	,07197	,46196	1,000
	Mühendis	,07765	,46196	1,000
	Psikoloji	-,19848	,44918	1,000
	sağlık bilimleri	,30606	,49832	1,000
	yabancı dil	,28788	,49832	1,000
	Tekstil	-,12121	,62290	1,000
	Rehberlik	-,66667	,62290	,999
Tekstil	üniversite sınavına girmek istemiyor	,19920	,48954	1,000
	Hukuk	-,17032	,48390	1,000
	siyaset bilimi	,09848	,55714	1,000

	İşletme	-,05944	,51829	1,000
	Polis	-,11364	,55714	1,000
	Öğretmen	,04545	,53342	1,000
	kamu yönetimi	,19318	,53945	1,000
	Mühendis	,19886	,53945	1,000
	Psikoloji	-,07727	,52855	1,000
	sağlık bilimleri	,42727	,57090	1,000
	yabancı dil	,40909	,57090	1,000
	radio televizyon gazetecilik	,12121	,62290	1,000
	Rehberlik	-,54545	,68236	1,000
Rehberlik	üniversite sınavına girmek istemiyor	,74465	,48954	,963
	Hukuk	,37513	,48390	1,000
	siyaset bilimi	,64394	,55714	,997
	İşletme	,48601	,51829	1,000
	Polis	,43182	,55714	1,000
	Öğretmen	,59091	,53342	,998
	kamu yönetimi	,73864	,53945	,985
	Mühendis	,74432	,53945	,984
	Psikoloji	,46818	,52855	1,000
	sağlık bilimleri	,97273	,57090	,914
	yabancı dil	,95455	,57090	,925
	radio televizyon gazetecilik	,66667	,62290	,999
	Tekstil	,54545	,68236	1,000

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyadı:Belgin Dönmez Özbaran

Doğum Tarihi ve Yeri:27.06.1975 Kınık/İzmir

E-posta:belginozbaran@hotmail.com

Öğrenim Durumu:

Lisans:1996 Selçuk Üniversitesi,Eğitim Fakültesi,İngiliz Dili Eğitimi Bölümü

Yüksek Lisans:2016 Yıldız Teknik Üniversitesi ile İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüleri ,Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı ,Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı

Mesleki Deneyim:

1996-1998 Ordu Utku Acun İlköğretim Okulu (Öğretmen)

2002-2010 İstanbul Güngören Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Öğretmen)

2010-Halen İstanbul Bakırköy Nühhet Ercan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Öğretmen)